

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra ekonomických studií

**Rozbor příjmů a výdajů OSVČ s dopadem
na daň z příjmů fyzických osob**

Bakalářská práce

Autor: Jana Havlíčková

Vedoucí práce: Ing. Ivana Důrasová

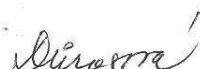
Jihlava 2011

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Jana Havlíčková
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Finance a řízení
Název práce:	Rozbor příjmů a výdajů OSVČ s dopadem na daň z příjmů fyzických osob
Cíl práce:	Cílem práce je vyhodnocení a následné srovnání příjmů a výdajů OSVČ v roce 2008 a 2009 se zaměřením na podrobný rozbor problematiky mzdových nákladů s dopadem na daň z příjmů fyzických osob. Součástí je i zhodnocení finančního zatížení zaměstnavatele při porovnání práce zaměstnanců s pracemi uskutečňovanými na základě dodavatelských smluv.

Ing. Ivana Dúrasová
vedoucí bakalářské práce

Ing. Martina Kuncová, Ph.D.
zástupce vedoucího katedry
Katedra ekonomických studií

Anotace

Tato práce se zabývá příjmy a výdaji osoby samostatně výdělečně činné s dopadem na daň z příjmu fyzických osob v době, kdy osoba samostatně výdělečně činná zaměstnává pracovníky na hlavní pracovní poměr a v době, kdy spolupracuje s jinými osobami samostatně výdělečně činnými dle smlouvy o dílo. První část se zabývá vysvětlením základních pojmů. Na teoretickou část navazuje praktická část, která analyzuje jednotlivé roky hospodaření osoby samostatně výdělečně činné a její daňové zatížení. Následně jsou tyto roky graficky porovnány a pomocí statistické metody je provedena predikce hospodaření v roce 2011. Na základě zjištěných nedostatků jsou navržena možná řešení na zlepšení vedení daňové evidence.

Klíčová slova

Osoba samostatně výdělečně činná, pracovní poměr, odměňování, daňová evidence, daň z příjmů fyzických osob

Annotation

This work inquires into receipts and expenditures of a self employed person and the influence it has on their income tax at times when a self-employed person has full-time staff in their employment whilst using other self-employed workers as contractors. The first part concentrates on explanation of the basic terms. The theoretical part is followed by a practical part that analyses individual years of financial management of a self employed person and their tax burden. Consequently, those years are compared and a predication of financial management in year 2011 is made with the help of statistical methods. Based on found deficiencies, possible solutions for improvement of tax management are suggested.

Key words

Self employed person, employment, remuneration, tax management, natural person income tax

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce Ing. Ivaně Důrasové za odborné vedení práce a za podporu a trpělivost při jejím vytváření.

Ráda bych poděkovala také své rodině, všem blízkým a přátelům, kteří mě při vytváření této práce podpořili.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně.

Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

OBSAH

Úvod	8
1 Pracovní poměr	10
1.1 Vznik pracovního poměru	10
1.2 Skončení pracovního poměru	13
2 Odměňování	15
2.1 Mzda	15
2.2 Mzdový systém	17
3 Daňová evidence.....	22
3.1 Předmět a cíl daňové evidence.....	23
3.2 Forma a obsah daňové evidence	24
4 Daň z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	28
5 Charakteristika osoby samostatně výdělečně činné	32
6 Hospodaření OSVČ v roce 2008	34
6.1 Výpočet mzdy v roce 2008	34
6.2 Roční zúčtování záloh na daň z příjmů v roce 2008.....	36
6.3 Daň z příjmů fyzických osob za rok 2008	38
7 Hospodaření OSVČ v roce 2009	46
7.1 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2009	46
8 Zhodnocení roku 2008 a 2009	51
8.1 Vývoj hospodaření v roce 2010	54
8.2 Predikce roku 2011	57
9 Návrhy na zlepšení.....	58
Závěr	60

Seznam použité literatury	61

Seznam zkratk

Seznam tabulek

Seznam obrázků

Seznam grafů

Seznam příloh

Úvod

Při psaní bakalářské práce jsem se snažila navázat na praxi, kterou jsem vykonávala u osoby samostatně výdělečně činné. Vedla jsem zde daňovou evidenci a problematiku finančního zatížení podnikatele jsem se zabývala denně. Měla jsem možnost nahlédnout do statistik hospodaření, ze kterých jsem čerpala veškeré podklady k psaní této bakalářské práce.

Rozbor příjmů a výdajů s dopadem na daň z příjmů fyzických osob, problematika mzdových nákladů a mzdový systém, to vše je tématem této bakalářské práce.

Cílem této práce je porovnání příjmů a výdajů v období, kdy podnikatel zaměstnával pracovníky a v době, kdy byl bez zaměstnanců, s dopadem na daň z příjmů fyzických osob.

Na jedné straně stojí zaměstnanec, jehož cílem je dosáhnout co nejvyšší a nejspravedlivější mzdy, a na té druhé podnikatel, který se snaží, aby mzda byla dostatečně motivující k práci a mzdové výdaje byly přitom co nejnižší. A nejedná se pouze o mzdové výdaje, které jsou velkou finanční zátěží pro podnikatele, ale i o administrativní náročnost. Zaměstnavatel má povinnost vůči finančnímu úřadu, zdravotním pojišťovnám zaměstnanců, správě sociálního zabezpečení.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První kapitola se zabývá pracovním poměrem. Je zde podrobně rozebrána problematika pracovněprávního vztahu, pracovní smlouvy, vznik pracovního poměru až po skončení pracovního poměru. V druhé kapitole je popsán systém odměňování. Nejprve objasňuji rozdíl mezi mzdou a platem, dále jsou podrobně vysvětleny příplatky a mzdový systém, v němž jsou podrobně vypsány jednotlivé mzdové formy platné v České republice. Třetí kapitola se nazývá Daňová evidence, v této kapitole je vysvětleno, co je předmětem daňové evidence, jaká je forma daňové evidence, vedení deníku a mzdová evidence podnikatele. Poslední, čtvrtá, teoretická kapitola řeší problematiku daně z příjmu fyzických osob, od předmětu daně fyzických osob až po sazbu daně fyzických osob. Vše je řešeno dle platných předpisů a zákonů.

Praktická část navazuje na teoretickou část. Pátá kapitola charakterizuje osobu samostatně výdělečně činnou, její vznik, předmět podnikání a způsob vedení daňové

evidence. V šesté kapitole je podrobně analyzován průběh hospodaření podnikatele v roce 2008, kdy podnikatel zaměstnával pracovníky na hlavní pracovní poměr. Sedmá kapitola rozebírá hospodaření v roce 2009, kdy již podnikatel nemá pracovníky na hlavní pracovní poměr. V další kapitole porovnávám rok 2008 a 2009 pomocí grafického vyjádření, je zde vypočtena předběžná daň z příjmů fyzických osob za rok 2010 a následná predikce hospodaření v roce 2011. V praktické části se snažím upozornit na nedostatky vedení daňové evidence a navrhnout případné zlepšení.

Práce se zabývá otázkou, proč je zaměstnávání pracovníků pro podnikatele tak náročnou záležitostí a co vede mnohé osoby samostatně výdělečně činné k ukončení pracovních poměrů.

1 Pracovní poměr

Vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem upravuje Zákoník práce a předpisy na něj navazující. Pracovněprávní vztah může vzniknout jen se souhlasem fyzické osoby a zaměstnavatele. Fyzická osoba nemůže vstoupit do pracovněprávního vztahu proti své vůli.

„Zaměstnancem se může stát osoba, která dosáhla 15 let věku a ukončila povinnou školní docházku. Zaměstnavatel může být právnická osoba či fyzická osoba, přičemž způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti v pracovněprávních vztazích jako zaměstnavatel vzniká dovršením 18 let.“¹ Zaměstnavatelem může být i občan, který přijme druhého občana do pracovního poměru.

Hlavní funkcí pracovního práva je vymezení práv zaměstnance a zaměstnavatele. V pracovněprávním vztahu vystupuje zaměstnanec jako slabší strana, proto další důležitou roli hraje ochranná funkce, která chrání zájmy zaměstnance.

1.1 Vznik pracovního poměru

Zaměstnavatel je povinen seznámit zaměstnance s právy a povinnostmi, které pro něho vyplývají z pracovního poměru a s pracovními a mzdovými podmínkami.

Pracovněprávní vztah vzniká uzavřením pracovní smlouvy, dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a jmenováním. Vznik pracovního poměru volbou již Zákoník práce neupravuje. Pracovní smlouva bývá uzavřena na dobu určitou, kdy po jejím uplynutí pracovní poměr končí, a na dobu neurčitou. Pokud není v pracovní smlouvě napsáno, zda se jedná o pracovní poměr uzavřený na dobu určitou či neurčitou, jedná se automaticky o pracovní poměr na dobu neurčitou. Pracovní poměr na dobu určitou lze prodlužovat, nejdéle však na dobu 2 let.

Dále rozlišujeme hlavní pracovní poměr, kdy zaměstnanec je u jednoho zaměstnavatele zaměstnán na plnou pracovní dobu., vedlejší pracovní poměr, kdy zaměstnanec je u téhož zaměstnavatele zaměstnán ještě v dalším pracovním poměru a souběžný

---

¹ JAKUBKA, Jaroslav. *Zákoník práce 2010 v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009. s. 12. ISBN 978-80-247-2113-2.

pracovní poměr, kdy zaměstnanec je zaměstnán u dvou nebo více zaměstnavatelů na kratší pracovní dobu.

Pracovní smlouva

Tradiční způsob vzniku pracovního poměru je podepsání pracovní smlouvy. Pracovní smlouva má písemnou formu, pokud je však pracovní poměr sepsán na kratší dobu než je jeden měsíc, může být pracovní poměr uzavřen ústně. U mladistvých je však uzavření písemné povinné. Pracovní smlouva se vyhotovuje dvakrát, jednou pro zaměstnance a jednou pro zaměstnavatele. Vzor pracovní smlouvy je uveden v příloze.

Pracovní smlouva má tři základní náležitosti, které musí obsahovat:

- druh práce,
- místo výkonu práce,
- den nástupu do práce.²

Druh práce

Jedna z povinných náležitostí pracovní smlouvy je druh práce vymezující, jaké pracovní úkony je povinen zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat. Může to být vymezeno v užší či širší podobě.

Místo výkonu práce

Stejně jako u druhu práce, tak i místo výkonu, může být vymezeno úzce či širěji. Pokud je v pracovní smlouvě přesně uvedená adresa, jedná se o vymezení užší. V případě, že je uveden např. region, jedná se o širší vymezení. Je-li výkon práce ve více obcích, uvádí se do smlouvy obec, která se považuje za pravidelné pracoviště a ve které začínají nejčastěji pracovní cesty zaměstnance.

Den nástupu do práce

Třetí povinnou náležitostí pracovní smlouvy je den nástupu do práce. Tímto dnem vzniká pracovní poměr. Pracovní poměr vzniká i za předpokladu, že tento den zaměstnanec do zaměstnání nenastoupí.

---

² JAKUBKA, Jaroslav. *Zákoník práce 2010 v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-247-2113-2.

Pracovní smlouva mívá i další náležitosti, které nejsou povinné a řídí se Zákoníkem práce. Mezi tyto náležitosti patří např. zkušební doba, sjednání mzdy či platu, uzavření na dobu určitou aj.

Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

Dohoda o pracovní činnosti

Dohoda o pracovní činnosti se může uzavřít na práci, jejíž rozsah nepřekračuje v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby (posuzováno za celou dobu platnosti dohody, nejdéle však za 52 týdnů). Dohoda o pracovní činnosti musí být písemná, jinak se stává neplatnou.³

Pokud je výdělek nižší než 2 000 Kč, zaměstnanec ani zaměstnavatel neplatí zdravotní a sociální pojištění. Je-li výdělek 2 000 Kč a výše, musí zaměstnanec i zaměstnavatel platit zdravotní i sociální pojištění, stejně jako při pracovním poměru.

Dohoda o provedení práce

Zaměstnanec může uzavřít dohodu o provedení práce s libovolným počtem zaměstnavatelů, avšak u každého zaměstnavatele nesmí být rozsah větší než 150 hodin v kalendářním roce.

Na rozdíl od dohody o pracovní činnosti, kde musí být dohoda uzavřena písemně, u dohody o provedení práce může být dohoda sjednána písemně či ústně. Je-li smlouva uzavřena ústně, musí být možnost prokázat, že zaměstnanec nepřesáhl rozsah práce. Zaměstnanec ani zaměstnavatel neplatí zdravotní a sociální pojištění.⁴

Smlouva o dílo

Dílem se rozumí zhotovení, montáž, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části. Dílem se také rozumí zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu, montáž určité věci, její údržba, provedení dohodnuté opravy nebo úpravy určité věci nebo hmotně zachycený výsledek jiné činnosti. Upravuje ji jak Občanský, tak Obchodní zákoník. Obchodní zákoník definuje smlouvu o dílo: „Smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho

---

³ JAKUBKA, Jaroslav. *Zákoník práce 2010 v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009. s. 66. ISBN 978-80-247-2113-2.

⁴ Tamtéž.

provedení.“⁵ Dle občanského zákoníku zní definice: „Smlouva o dílo je smlouva, kterou zavazuje se objednateli ten, komu bylo dílo zadáno (zhotovitel díla), že je za sjednanou cenu provede na své nebezpečí.“⁶

Při provádění díla je objednatel oprávněn kontrolovat provádění díla. Pokud provedení neodpovídá výsledku určenému ve smlouvě, jedná se o dílo s vadou. Za tyto vady zodpovídá zhotovitel.

1.2 Skončení pracovního poměru

„Pracovní poměr může podle ustanovení § 48 zákoníku práce být rozvázán na základě právního úkonu jen:

- dohodou,
- výpovědí,
- okamžitým zrušením,
- zrušením ve zkušební době.

Pracovní smlouva sepsaná na dobu určitou končí uplynutím sjednané doby. Pracovní smlouva končí smrtí zaměstnance i zaměstnavatele, pokud není stanovena výjimka, kdy zaměstnanec pokračuje v živnosti dle živnostenského zákona. “⁷

Dohoda o rozvázání pracovního poměru

Dohoda je platná, je-li písemná a pokud se obě strany shodnou na jejím obsahu. Je možné zaměstnanci poskytnout odchodné, z této platby však musíme odvést sociální a zdravotní pojistné.

Výpověď

Pracovní poměr končí, uplyne-li výpovědní doba, která činí 2 měsíce. Zaměstnavatel může v kolektivní smlouvě či ve vnitřním předpisu stanovit výpovědní dobu delší. Výpověď může dát jak zaměstnavatel zaměstnanci, tak i obráceně. Obě formy musí být písemné.

---

⁵ JOSKOVÁ, Lucie; PRAVDA, Pavel. *Obchodní zákoník 2010 – úplné znění s úvodním komentářem : Právní stav k 1. 7. 2010*. 1. vydání. GRADA Publishing a. s., 2010. ISBN 978-80-247-3020-2.

⁶ Česko. Občanský zákoník a základní občanskoprávní předpisy k 1. 1. 2009. In *Občanský zákoník*. , § 631.

⁷ JAKUBKA, Jaroslav. *Zákoník práce 2010 v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009. s. 87. ISBN 978-80-247-2113-2.

Zaměstnanec může dát výpověď bez udání důvodu či z jakéhokoliv důvodu. Zaměstnavatel však může dát výpověď pouze z důvodů uvedených v Zákoníku práce.

Okamžité zrušení

„Zákoník práce stanoví velmi přísné podmínky pro jeho uplatnění. Zaměstnavatel i zaměstnanec mohou platně okamžitě zrušit pracovní poměr písemně a jen z důvodů uvedených v zákoně, přičemž příslušný důvod musí být v písemném podání skutkově vymezen. Každý z nich tak může učinit jen ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy se o důvodu pro toto opatření dověděl, nejpozději do jednoho roku poté, co tento důvod vznikl.“⁸

Pokud zaměstnanci nebyla vyplacena mzda či plat nebo náhrada mzdy či platu, může zaměstnanec okamžitě rozvázat pracovní poměr a dále mu náleží odstupné ve výši 3násobku průměrného měsíčního výdělku. Zaměstnavatel zpravidla ukončí okamžitě pracovní poměr, porušil-li zaměstnanec hrubě pracovní kázeň.

Zrušení ve zkušební době

Zkušební doba trvá 3 měsíce a během této doby může z jakéhokoliv důvodu, či bez udání důvodu, ukončit pracovní poměr jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec.

---

⁸ ŠUBRT, B., et al. *Abeceda mzdové účetní 2010*. 20. vydání. Olomouc: ANAG, 2010. 55 s. ISBN 978-80-7263-574-0.

2 Odměňování

Systém odměňování vychází ze strategie firmy, jehož výsledkem by měl být aktivní, účinný a motivující systém. Odměňování není pouze o penězích, mnoho zaměstnanců upřednostňuje i jiné hodnoty než jen peníze, např. dobré mezilidské vztahy, kariérní růst, možnost vzdělávání aj.⁹

Odměňování zaměstnanců je dáno Zákoníkem práce. Důležité je správně rozlišit dva termíny, a to mzdu a plat. Zaměstnanci státu, územních samosprávných celků, státních fondů, veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízení jsou odměňováni platem. Ostatní zaměstnanci jsou odměňováni mzdou, tzv. odměňováním v podnikatelské sféře.

Mzdu či plat zaměstnanec dostává za odvedenou práci, a to podle její složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, podle obtížnosti pracovních podmínek, pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků. Doplatky ke mzdě či platu jsou také mzdou či platem. Patří sem doplatky při převedení na jinou práci aj.

Pokud zaměstnanec obdrží peněžité nebo nepeněžité prostředky, které nejsou poskytovány za práci, nejde o mzdu ani o plat. Jsou to podnikové benefity. Dále se za mzdu ani za plat nepovažují náhrady mzdy, odstupné, cestovní náhrady, výnosy z kapitálových podílů a odměna za pracovní pohotovost.

2.1 Mzda

Mzda je peněžité plnění vypláceno zaměstnanci za odvedenou práci. Zákon připouští i plnění peněžité hodnoty (naturální mzda).

Výše mzdy může být sjednána v pracovní smlouvě, kolektivní smlouvě či ji zaměstnanec stanoví vnitřním předpisem. Mzda musí být stanovena písemně. Neuvede-li ji zaměstnavatel v pracovní či kolektivní smlouvě, musí být určena mzdovým výměrem.

---

⁹ BLÁHA, Jiří., et al. *Personalistika pro malé a střední firmy*. 1. vydání. Brno: CP Books, 2005. s. 157. ISBN 80-251-0374-9.

Práce přesčas

„Za dobu práce přesčas přísluší zaměstnanci mzda, na kterou mu vznikl za tuto dobu nárok (dále jen „dosažená mzda“) a příplatek nejméně ve výši 25 % průměrného výdělku, pokud se zaměstnavatel se zaměstnancem nedohodli na poskytnutí náhradního volna v rozsahu práce konané přesčas místo příplatku. Neposkytne-li zaměstnavatel zaměstnanci náhradu volno do konce třetího kalendářního měsíce po výkonu práce přesčas nebo v jinak dohodnuté době, přísluší zaměstnanci k dosažené mzdě příplatek.“¹⁰

Zaměstnavatel může sepsat se zaměstnancem mzdou s přihlédnutím k případné práci přesčas, kdy v pracovní smlouvě je uveden maximální rozsah práce přesčas, který je ve mzdě zaplacen. Maximální rozsah práce přesčas je 150 hodin ročně.

Práce ve svátek

Za dobu práce ve svátek má zaměstnanec právo na náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek. V době náhradního volna náleží zaměstnanci náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku. Namísto náhradního volna se může zaměstnavatel se zaměstnancem domluvit na poskytnutí příplatku k dosažené mzdě nejméně však ve výši průměrného výdělku.

Pokud zaměstnanec během svátku nepracoval a svátek vychází na pracovní den, přísluší mu náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku nebo jeho části za mzdu nebo část mzdy, která mu ušla v důsledku svátku.

Práce v noci

Za práci v noci přísluší zaměstnanci dosažená mzda a příplatek, jeho výše je nejméně 10 % průměrného výdělku. V kolektivní smlouvě může zaměstnavatel sjednat i jiný způsob určení příplatku.

Noční prací se rozumí práce konaná v době mezi 22.00 a 6.00 hodinou. Je-li konec pracovní doby v 6.30, zaměstnanec má nárok na příplatek za 30 minut.

---

¹⁰ TOMŠÍ, Ivan. ALINČE, František. *Mzdy, předpisy a praxe 2005*. 3. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. s. 55. ISBN 80-7263-254-X.

Práce ve stíženém prostředí

Zaměstnanec má nárok na dosaženou mzdu a příplatek ve výši nejméně 10 % základní sazby minimální mzdy, což je nejméně 4,81 Kč za hodinu. V příloze č. 1 jsou uvedeny ztěžující vlivy. Pracuje-li zaměstnanec současně pod více stěžujícím vlivy, má nárok na příplatek za každý takový vliv.

Práce v sobotu a v neděli

Za práci v sobotu a v neděli přísluší zaměstnanci dosažená mzda a příplatek ve výši nejméně 10 % průměrného výdělku. Stejně jako u příplatku v noci i zde může kolektivní smlouva obsahovat jiný způsob určení.

2.2 Mzdový systém

„Mzdovým systémem (soustavou) se rozumí souhrn podmínek, podle nichž poskytuje zaměstnavatel zaměstnancům mzdy, nebo na jejichž základě se zajišťuje ochrana zaměstnanců ve mzdové oblasti.

Stanovení podmínek pro poskytování a výši mzdy je složitý proces, s různorodými přímými nebo zprostředkovanými vazbami na většinu aktivit organizace a se zásadním vlivem na výsledky její činnosti. Kvalita procesu tvorby mzdového systému je přímo úměrně závislá na komplexnosti poznání všech skutečností a vazeb, na schopnostech jejich zobrazení v jasných zásadách odměňování a na formulaci v ustanoveních příslušných vnitřních mzdových norem.“¹¹

Tvorba mzdového systému

Tvorba mzdového systému patří mezi složité operace v podniku a má několik fází. Hlavními kroky jsou:

- stanovení cílů MS,
- rozbor vnitřních a vnějších podmínek, které ovlivňují odměňování,
- stanovení mzdových nákladů,
- stanovení mzdových relací,
- výběr hledisek odměňování,

---

¹¹ TOMŠÍ, Ivan. ALINČE, František. *Mzdy, předpisy a praxe 2005*. 3. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. s. 139. ISBN 80-7263-254-X.

- hodnocení hledisek,
- stanovení mzdových sazeb,
- výběr mzdových forem,
- určení časové posloupnosti,
- určení kompetencí.¹²

Mzdové formy a pohyblivé složky

Časová mzda

Časová mzda se vztahuje na odpracovanou dobu a nezávisí na objemu výkonu. Tuto formu odměňování používá zaměstnavatel tehdy, kdy nelze odměňovat na základě jiných hledisek než časových, tedy kde není možné měřit pracovní výkon nebo jsou náklady na jeho měření příliš vysoké. Časová mzda se používá u činnostech, kde se vyžaduje pečlivost, svědomitost a kvalita práce.

Časová mzda se vypočítá jako součin odpracovaného času za určité období a mzdové sazby. U dělníků se zpravidla používá jako měřítko hodina, u zaměstnanců měsíc. Platí tedy, že výpočet časové mzdy základní hodinové je součinem mzdového tarifu a odpracovaných hodin. Časová mzda základní měsíční je dána mzdovým tarifem stanoveným na období kalendářního měsíce.

Jedním z hlavních nedostatků je, že nemotivuje zaměstnance k zvýšenému výkonu. Předností mzdy jsou jednoduchá evidence, zabraňování neklidu i vysokému pracovnímu tempu a šetření člověka.

Úkolová mzda

Úkolová mzda je mzda výkonnostní, je poskytována za splnění určitého úkolu.

Splnění úkolu se vyjadřuje:

- normovaným časem na provedení určitých prací (na výkon), tj. počtem normohodin, tzv. mzda za normohodiny. Mzda se vypočítává jako násobek počtu normohodin a mzdové sazby (mzdového tarifu). Jestliže zaměstnanec stihne úkol splnit dříve než stanoví norma, a ve zbylém čase do stanovené pracovní doby provede další výkony, přísluší mu za ně vyšší mzda.

---

¹² TOMŠÍ, Ivan. ALINČE, František. *Mzdy, předpisy a praxe 2005*. 3. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. ISBN 80-7263-254-X.

- počtem jednotek množství (kusů) nebo provedením určitých normovaných prací (operací) na jednotce množství, tzv. mzda za kusy. Úkolová sazba udává mzdu za jednotku množství a vypočítává se zpravidla jako součin normovaného času na výrobu jednotky množství a mzdové sazby. Mzda za kusy se vypočítává jako součin úkolové sazby a počtu jednotek množství (kusů, počtu operací na jednotce množství).¹³

Jedna ze zvláštností úkolové mzdy je tzv. skupinový akord, kde je pro celou skupinu zaměstnanců určen normovaný čas. Tento netradiční způsob můžeme použít, např. pracují-li všichni zaměstnanci na jednom úkolu a pracují na něm stejně dlouho.

Jedna z výhod úkolové mzdy je motivace zaměstnance a vede k vyššímu výkonu práce. Nevýhodou však může být příliš vysoké tempo pro zaměstnance, které může vést k nižší kvalitě produktu.

Výhodou skupinové úkolové práce je zainteresovanost zaměstnanců na vedení firmy, pro podnik je levnější zavést celopodnikový systém odměňování než individuální. Problémy mohou nastat s odměňováním režijních zaměstnanců.

Podílová mzda, provizní mzda

„Podílová mzda je mzda nebo část mzdy stanovená podílem z určitého množství zpravidla v hodnotovém vyjádření. Měsíční mzda je součinem příslušného hodnotového ukazatele (obratu, tržeb, zisku, příjmu apod.) a podílové sazby v %.

Stanovení podmínek pro uplatnění podílové mzdy musí předcházet rozbor předpokládaného vývoje určeného hodnotového ukazatele, aby se zohlednily různé vlivy, např. sezónní výkyvy, vývoj, který nemá s výsledky příslušných zaměstnanců nic společného, např. obchodní výsledky jiných zaměstnanců, účinky reklamy apod. a stanovení předpokládaných výdělků příslušných zaměstnanců odměňovaných podílovou mzdou.“¹⁴

Podílová mzda je převážně používána v obchodě a v odvětví služeb, kde hraje hlavní roli motivace zaměstnance na dosažení co nejvyšších tržeb, maloobchodního nebo velkoobchodního obratu.

¹³TOMŠÍ, Ivan. ALINČE, František. *Mzdy, předpisy a praxe 2005*. 3. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. s. 185. ISBN 80-7263-254-X.

¹⁴ Tamtéž, str. 186.

Provizní mzda je určitou variantou podílové mzdy. Hlavní rozdíl oproti podílově mzdě je ten, že zaměstnanec si jako mzdu přímo ponechá stanovenou část dosažené tržby.

Prémie

Prémie jsou další velice užívanou mzdovou formou, která pracovníka vede k silné zainteresovanosti na včasné, kvalitní a iniciativní plnění pracovních výkonů. Podmínky pro obdržení prémie musí být dány předem a musí být naplněny.

Všechny podmínky a pevná pravidla, která stanovují poskytování prémie, jsou uvedena v prémiovém řádu či v prémiovém listu. Prémiový řád by měl být obsažen v kolektivní smlouvě nebo ve vnitropodnikovém předpisu.

Prémie můžeme dělit na individuální a kolektivní. Individuální prémii použijeme tehdy, můžeme-li výsledky práce sledovat podle předem stanovených ukazatelů. Kolektivní prémie se použije u dělníků, kteří pracují na společných výsledcích práce, nebo tam, kde nemůžeme sledovat výsledky práce jednotlivých pracovníků.

Podle účelu rozeznáváme prémie:

- výkonnostní,
- prémie za jakost a kvalitu,
- prémie hospodárnostní,
- prémie úkolová,
- prémie za splnění výrobních úkolů,
- prémie kapacitní,
- křížová prémie.

Odměny

Pro prémie jsou stanovena přísnější pravidla pro její poskytování, naproti tomu jsou odměny volnější formou odměňování. Výši odměny stanovuje příslušný vedoucí zaměstnanec nebo sám zaměstnavatel po zhodnocení zásluh jednotlivých zaměstnanců. Odměny se používají spíše u práce duševního charakteru, při plnění úkolů s dlouhodobým horizontem plnění, kde dochází k rychlému střídání prací apod.

Osobní ohodnocení

Jedná se o nenárokovou složku mzdy. Vyjadřuje kvalitu práce zaměstnance a stanovuje se na delší dobu. Vyplácení je měsíční a lze jej odebrat pouze při zhoršení kvality práce zaměstnance. Používá se u administrativních pracovníků.

3 Daňová evidence

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

Osoba samostatně výdělečně činná je taková osoba, která má příjem z podnikání či z jiné samostatně výdělečné činnosti.

Podnikatelem je:

- živnostník, jenž vlastní živnostenský list,
- podnikatel, který nevlastní živnostenský list a podniká podle zvláštních předpisů,
- registrovaný rolník.

Živnost

„Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“¹⁵

Živnost provozuje fyzická osoba, která splní podmínky stanovené zákonem o živnostenském podnikání.

Mezi všeobecné podmínky provozování živnosti fyzickými osobami patří:

- dosažení věku 18 let,
- právní způsobilost,
- bezúhonnost,
- předložení dokladu o tom, že fyzická osoba nemá daňové nedoplatky a nemá nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná či jiná způsobilost. Odborná způsobilost pro řemeslné živnosti se prokazuje výučním listem, vysvědčením o ukončení studia, vysvědčením o maturitní zkoušce, diplomem o absolvování bakalářského nebo magisterského studijního programu, dokladem o uznání odborné kvalifikace.

---

¹⁵ SAGIT. ÚZ č. 795 – Živnostenské podnikání, volný pohyb služeb, podpora podnikání. Sagit, 2010. ISBN T19100795.

Živnosti rozdělujeme na:

- ohlašovací, které smějí být provozovány na základě ohlášení,
- koncesované, které jsou provozovány na základě koncese.

3.1 Předmět a cíl daňové evidence ¹⁶

Hlavním cílem daňové evidence je poskytnout údaje potřebné ke zjištění základu daně z příjmů. Daňovou evidenci vedou subjekty, které nejsou účetní jednotkou ve smyslu Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Účetní jednou jsou podle tohoto zákona právnické a některé fyzické osoby, které vedou podvojně účetnictví a současně zrušili jednoduché účetnictví. Dnes je místo jednoduchého účetnictví zavedena pro podnikatele daňová evidence.

Právní úprava daňové evidence

„Legislativně je daňová evidence upravena Zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. I když novela Zákona o účetnictví již neuvažovala v roce 2004 o jednoduchém účetnictví, byla dána fyzickým osobám, prokazujícím povinnosti pro daňové účely, možnost přechodného období tak, aby 1. 1. 2005 bylo jednoduché účetnictví nahrazeno daňovou evidencí.“¹⁷

Předmět daňové evidence

Daňová evidence je obdobou jednoduchého účetnictví, rozdílem je administrativní náročnost. Náročnost na vedení daňové evidence je proti jednoduchému účetnictví výrazně nižší, jsou zde nižší nároky na technické vybavení a je jednodušší i po metodické stránce. Zachycuje pouze peněžní toky související s podnikáním a stav majetku a závazků podnikatele na konci zdaňovacího období. Vymezuje složky majetku i jeho oceňování. Forma daňové evidence není předepsaná.

Cíl daňové evidence

Primárním cílem daňové evidence je zjištění základu daně z příjmů. Pokud se však vede průběžně, má i další užitek, a to poskytování informací o stavu a pohybu majetku a

---

¹⁶ Celá tato podkapitola vychází z knihy SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. Vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3198-8. Pokud byl použit jiný zdroj, je v kapitole přímo citován.

¹⁷ Tamtéž, str. 9

dluhů podnikatele (firmy), a proto dále slouží pro ekonomické rozhodování a pro řízení firmy.

3.2 Forma a obsah daňové evidence

Daňová evidence zachycuje údaje o příjmech a výdajích, majetku a závazcích podnikatele.

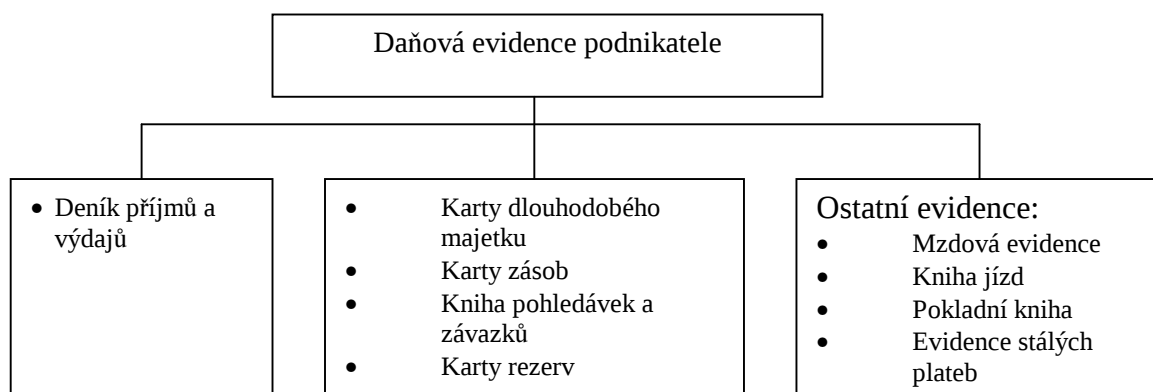
Obsah daňové evidence

Daňová evidence zachycuje všechny majetek a závazky podnikatele (firmy), které ovlivňují základ daně z příjmů. Obchodním majetkem se rozumí takový majetek, který je potřeba k hospodářské činnosti.

Vše zachycujeme na dokladech, které se dále spolu s evidencí archivují.

Forma daňové evidence

„Forma daňové evidence se bude odvíjet od jednotlivých složek obchodního majetku. Pro peněžní prostředky se přitom jeví jako vhodná evidence v deníku příjmů a výdajů a pro ostatní složky majetku a závazků pak evidenční karty, nejčastěji v elektronické podobě. Schématicky je struktura daňové evidence podnikatele znázorněna na obrázku číslo 1.“¹⁸

Obr. 1: Struktura daňové evidence

(zdroj: SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*)

¹⁸ SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2010. s. 14. ISBN 978-80-247-3198-8.

Vedení deníku příjmů a výdajů¹⁹

Transakce, které se evidují v deníku příjmu a výdajů, se rozdělují podle časového hlediska do tří skupin:

- transakce před zahájením podnikání,
- transakce v průběhu zdaňovacího období,
- úpravy prováděné před uzavřením deníku příjmů a výdajů.

Transakce před zahájením podnikání

Výdaje vynaložené při zahájení podnikání snižují základ daně z příjmů. Do daňové evidence tyto výdaje vstupují i v případě, že byly vynaloženy v kalendářním roce, který předcházел roku zahájení podnikatelské činnosti.

Mezi typické výdaje související s podnikatelskou činností, které vznikají před zahájením podnikání, patří zejména získání oprávnění k podnikání, osvědčení o registraci a přidělení daňového identifikačního čísla. Mohou sem však patřit i cestovní výdaje, poplatky za advokáta, zaplacené nájemné aj. Tyto výdaje tvoří v daňové evidenci tzv. zřizovací výdaje, které se zapisí do deníku příjmů a výdajů podle dokladů prokazujících výdaje k datu zahájení činnosti, k němuž se otevřou knihy daňové evidence.

Dlouhodobý majetek, pořízený před zahájením podnikání, se zaeviduje na kartu dlouhodobého majetku a připraví se odpisový plán, podle něhož se bude snižovat základ daně z příjmů.

Transakce v průběhu zdaňovacího období

Při zahájení podnikatelské činnosti musí podnikatel otevřít deník příjmů a výdajů a ostatní složky daňové evidence, k datu otevření daňové evidence sestavuje přehled o majetku a závazcích firmy. Podnikatel musí zaevidovat všechny peněžní prostředky vložené do pokladny či na běžný účet, vložený hmotný i nehmotný majetek i závazky vzniklé k datu zahájení podnikání. Do 8 dnů má osoba samostatně výdělečně činná povinnost se nahlásit u zdravotní pojišťovny a na správu sociálního zabezpečení a určit výši měsíčních záloh pojistného.

---

¹⁹ Celá tato podkapitola vychází z knihy SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. Vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3198-8. Pokud byl použit jiný zdroj, je v kapitole přímo citován.

Pokud je podnikatel plátcem DPH, musí evidovat daň na vstupu a výstup tak, aby byla zajištěna návaznost mezi pokladnou, běžným účtem a přijatými a vystavenými fakturami. U neplátců DPH vstupuje daň do pořizovací ceny majetku.

Má-li podnikatel zaměstnance v závislé činnosti, pak záznamy o jejich odměňování vede na mzdových listech. V mzdovém listu se uvádí předpis hrubých mezd, výpočet sociálního a zdravotního pojistného, měsíční dílčí základ daně, základní nezdánitelná částka, zdánitelná mzda, výpočet zálohy na daň z příjmů, čistá mzda k výplatě.

Úpravy prováděné před uzavřením deníku příjmů a výdajů

Složky daňové evidence se uzavírají k poslednímu dni zdaňovacího období, ke dni skončení činnosti a k předcházejícímu dni účinnosti konkursu.

Při uzavření složek daňové evidence se sledují:

- souhrnné částky zdánitelných příjmů a daňových výdajů,
- stavy nevyrovnaných pohledávek a závazků,
- stavy peněžních prostředků v pokladně a na účtech v bankách,
- stavy majetku a závazků podnikatele v ostatních složkách daňové evidence,
- kursové rozdíly u bankovních účtů vedených v cizích měnách a u valutových pokladen.²⁰

Zdánitelné příjmy uvedené v deníku příjmů a výdajů se zvyšují o nepeněžní příjmy. Jedná se o příjmy ze zápočtu pohledávek, zdánitelné věcné dary a příjmy ze směnných obchodů. Zdánitelné příjmy se dále upravují o odpisy pasivního oceňovacího rozdílu, čerpání zákonných rezerv aj.

Daňové výdaje se upravují o nepeněžní výdaje. Mezi tyto výdaje zejména patří:

- odpisy hmotného majetku
- zůstatková cena vyřazovaného hmotného majetku,
- tvorba zákonných rezerv,
- zrušení zákonných rezerv, jako storno výdajů aj.

---

²⁰ SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2010. s. 87. ISBN 978-80-247-3198-8.

Mzdová evidence

„Zaměstnává-li podnikatel pracovníky na základě pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti nebo o provedení práce, je povinen evidovat nezbytné údaje, které vyplývají z pracovně právních vztahů v tzv. osobních složkách. Mzdy zaměstnanců eviduje podle platných právních předpisů na mzdový lístek, příp. dalších písemností. Z těchto dokladů musí být zřejmý výpočet mzdy, stanovení výše plateb pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, výpočet záloh na daň z příjmů dalších srážek z mezd, stejně jako případných doplatků ke mzdám a v neposlední řadě též případná vyplacená záloha na mzdu. Kromě toho je podnikatel též povinen prokázat vyplacení mzdy zaměstnanci (podpisem zaměstnance v případě vypláčení mezd v hotovosti, příp. záznamy na výpisu z bankovního účtu v případě bezhotovostních výplat s podpisem převzetí výplatní pásky).“²¹

---

²¹ SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. vydání. Havlíčkův Brod: Grada, 2010. s. 64. ISBN 978-80-247-3198-8.

4 Daň z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

Předmětem daně z příjmů FO jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§6),
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§7),
- příjmy z kapitálového majetku (§8),
- příjmy z pronájmu (§9),
- ostatní příjmy (§10).²²

Příjmy a výdaje z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

„Příjmy z podnikání jsou:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů,
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v §6, jsou:

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných práv autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,
- příjmy znalce, tlumočníka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů,

---

²² MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vydání. Praha: Grada, 2010. s. 10. ISBN 978-80-247-3206-0.

- příjmy z činnosti insolvenčního správce, včetně příjmů z činnosti předběžného insolvenčního správce, zástupce insolvenčního správce, odděleného insolvenčního správce a zvláštního insolvenčního správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštního právního předpisu.²³

Mezi daňově uznatelné výdaje patří:

- odpisy hmotného majetku,
- zůstatková cena hmotného majetku,
- pojistné hrazené poplatníkem, pokud souvisí s příjmem, který je předmětem daně,
- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem podle zvláštních právních předpisů,
- výdaje na pracovní a sociální podmínky a péči o zdraví,
- daň z převodu nemovitostí,
- účetní odpisy aj.²⁴

Mezi daňově neuznatelné výdaje patří výdaje na zvýšení základního kapitálu, pořízení hmotného a nehmotného majetku, osobní spotřeba, zákonné pojištění podnikatele, nadlimitní výdaje, manka a škody přesahující náhrady, technické zhodnocení, daň dědická, darovací a daň z příjmů FO aj.

Základ daně

Základem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti snížené o výdaje, které souvisí s dosažením, zajištěním a udržením těchto příjmů; tedy rozdíl mezi příjmy a výdaji.

Pokud podnikatel neuplatní výdaje, které souvisí s dosažením a udržením příjmů, může uplatnit 60 % z příjmů, s výjimkou příjmů živností řemeslných. U živností řemeslných uplatňuje podnikatel paušální výdaj ve výši 80 % z příjmů.

---

²³ MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vydání. Praha: Grada, 2010. s. 16. ISBN 978-80-247-3206-0.

²⁴ Tamtéž, str. 33-35.

Nezdanitelná část základu daně

Od základu daně lze odečíst:

- poskytnutý dar – dar musí být poskytnut právnické osobě na financování vědy, výzkumu, školství, kultury, zdravotnictví, sociální věci, sportu a minimální výše daru mu být 1 000 Kč či 2 % ze základu daně, nesmí však přesáhnout 10 % ze základu daně; odběr krve je považován také za dar a to v hodnotě 2 000 Kč,
- úroky z úvěru z hypotéky či ze stavebního spoření,
- příspěvek na penzijní pojištění – maximální výše odpočtu je 12 000 Kč po odpočtu 6 000 Kč,
- zaplacené pojistné ve zdaňovacím období na soukromé životní pojištění sjednané do 60let věku a vyplacené nejdříve v den 60. narozenin – maximální výše odpočtu činí 12 000 Kč,
- zaplacené členské příspěvky – maximální výše odpočtu je 3 000 Kč,
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání v maximální výši 10 000 Kč.

Položky odčitatelné od základu daně

Od základu daně se může odečíst ztráta z předchozích let či její část. Maximálně se může ztráta rozpouštět v 5 zdaňovacích obdobích následujících po období, za které se daňová ztráta vyměřuje. Maximální výše odpočtu je do výše základu daně.

Další odčitatelnou položkou jsou výdaje na výzkum a vývoj ve výši 100 %. Projekt musí být předložen v písemné formě.

Slevy na dani

Mezi slevy na dani, o které si poplatník snižuje daň, patří:

- základní sleva na dani na poplatníka ve výši 24 840 Kč,
- sleva na dani na manželku či manžela, žijící s poplatníkem v domácnosti a její vlastní příjem nepřesáhl za zdaňovací období 68 000 Kč, ve výši 24 840 Kč,
- poplatník pobírající invalidní důchod prvního či druhého stupně ve výši 2 520 Kč,
- poplatník pobírající důchod třetího stupně ve výši 5 040 Kč,

- poplatník, jenž je držitelem průkazu ZTP/P ve výši 16 140 Kč,
- slevu na dani u studenta OSVČ ve výši 4 020 Kč,
- 18000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením,
- 60000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením.

Daňové zvýhodnění na dítě

Poplatník si může uplatnit daňové zvýhodnění na dítě ve výši 11.604 Kč za rok 2010 na dítě.

Sazba daně

Sazba daně činí 15 %.

5 Charakteristika osoby samostatně výdělečně činné

Podnikatel zahájil své podnikání v roce 1992, doba platnosti oprávnění je na dobu neurčitou.

Předmětem podnikání je montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení. Živnostenské oprávnění se vztahuje na montáž, opravy vyhrazených elektrických zařízení a na montáž, opravy a údržbu elektrických zařízení včetně hromosvodů.

Jedná se o ohlašovací řemeslnou živnost. Podnikatel tedy musí splňovat odbornou způsobilost.

V roce 1999 si podnikatel rozšířil živnostenské oprávnění. Předmětem podnikání je poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob. Jedná se o živnost koncesovanou. Podnikatel musí splňovat odbornou způsobilost a podniká na základě udělené koncese.

V současné době pracuje nejvíce pro Škoda auto a. s., v Kvasinách. Věnuje se převážně vzduchotechnice, tedy instalaci vzduchotechniky, řízení vzduchotechniky a programy pro její ovládání.

Podnikatel vede daňovou evidenci a je plátcem daně z přidané hodnoty. Pro vedení daňové evidence používá program PENDEN a DOLIFAKT.

PENDEN

Program PENDEN slouží k vedení a zpracování peněžního deníku, knihy pohledávek, knihy závazků, knihy DPH, evidence dlouhodobého hmotného majetku i dlouhodobého drobného majetku, evidence dlouhodobého nehmotného majetku i drobného dlouhodobého nehmotného majetku, dle paragrafu 15 Zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Příjmy a výdaje člení analyticky až na 62 položek, které lze následně tisknout. Dále může vést až 62 bankovních účtů nebo pokladen. Může účtovat i částečné úhrady.

Program dále umožňuje vytvoření knihy jízd pro libovolné množství firemních vozidel, z té pak zpracovat doklad o stravném a zaúčtovat ho. Lze účtovat i o uzávěrkových úpravách příjmů a výdajů, možné je i účtování mimo pokladnu a banku.

Pomocí funkce statistika program informuje o výsledku hospodaření. Program dále zajišťuje komplexní výpočet pojistného na důchodové pojištění, výpočet zálohy na důchodové pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a nemocenské pojištění.

DOLIFAKT

Program DOLIFAKT je určen k zpracování skladového hospodářství, objednávek, ceníků, dodacích listů a faktur. Ve všech případech je možná vzájemná provázanost mezi výše uvedenými dokumenty a možnost sumarizace jednotlivých dokumentů.

Od roku 1996–2008 zaměstnával podnikatel zaměstnance. V roce 1996 až 2008 měl podnikatel 2 zaměstnance, s kterými ukončil na konci roku 2008 pracovní poměr. V roce 2009 je podnikatel bez zaměstnanců a práci fakturuje dodavatelům.

Pro výpočet mezd používá podnikatel program Mzdy. Program je určen k vedení, zpracování mezd zaměstnanců formou časové mzdy a úkolové mzdy, dále lze zpracovávat mzdu u dohod o provedení práce. Program eviduje jednotlivé zdravotnické pojišťovny a zpracovává pro ně měsíční a roční hlášení. V programu jsou zahrnuty novely všech zákonů týkající se této problematiky. Uživatel tohoto programu však musí znát základní znalost mzdové problematiky.²⁵

---

²⁵ LETOCHA, Boris. *Volny.cz* [online]. 1991 [cit. 2010-11-19]. Všeobecně k programům. Dostupné z WWW: <<http://www.volny.cz/boris.letocha/data2.htm>>

6 Hospodaření OSVČ v roce 2008

Po celý rok 2008 zaměstnával podnikatel 3 zaměstnance. Pracovníci jsou odměňováni časovou hodinovou mzdou. Pracovní poměr je podepsán u všech zaměstnanců na plný pracovní úvazek (40 hodin týdně) na dobu neurčitou. Hodinová mzdová sazba činí 80 Kč/hod. Všichni tři zaměstnanci mají podepsané prohlášení k dani.

Při práci přesčas se podnikatel řídí Zákoníkem práce, příplatek tedy činí 25 % průměrného výdělku. Za práci v sobotu a v neděli obdrží zaměstnanec dosaženou mzdu a příplatek ve výši 15 % průměrného výdělku. Příplatek za svátek se také řídí Zákoníkem práce. Za práci ve stíženém prostředí náleží zaměstnanci příplatek 10 % průměrného výdělku. Dovolena je stanovena na 20 dní.

6.1 Výpočet mzdy v roce 2008

V roce 2008 nastalo mnoho změn oproti roku 2007. Hlavní změnou byla rovná daň z příjmů fyzických osob ve výši 15 %. Dále byla zavedena superhrubá mzda, což byl pro všechny nový pojem. Superhrubá mzda je tedy hrubá mzda navýšená o odvody sociálního a zdravotního pojištění hrazené zaměstnavatelem za své zaměstnance. Oproti roku 2007 se výrazně zvýšili slevy na dani.

Tabulka 1: Měsíční slevy na dani v roce 2007 a 2008

(zdroj: vlastní)

Sleva	Rok 2007	Rok 2008
-poplatník (starobní důchodce)	600 Kč 0 Kč	2 070 Kč 2 070 Kč
- poživatel částečného invalidního důchodu	125 Kč	210 Kč
- poživatel plného invalidního důchodu	250 Kč	420 Kč
- držitel průkazu ZTP/P	800 Kč	1345 Kč
- studující	200 Kč	335 Kč
Měsíční daňové zvýhodnění na dítě (dítě ZTP/P)	500 Kč 1 000 Kč	890 Kč 1780 Kč
Maximální limit pro měsíční daňový bonus	2 500 Kč	4 350 Kč

Výpočet mzdy u poplatníka, který má podepsané prohlášení:

Základní mzda

+ příplatky

+ odměny, prémie

+ náhrada mzdy

= Hrubá mzda

+ Zdravotní pojištění – ve výši 9 % z hrubé mzdy, které odvádí zaměstnavatel.

+ Sociální pojištění – ve výši 26 % z hrubé mzdy, které odvádí zaměstnavatel

---

= SUPERHRUBÁ MZDA = ZÁKLAD DANĚ, který se zaokrouhlí směrem nahoru
na stokoruny

x 15% daň

- slevy na dani

- daňové zvýhodnění

= daň k úhradě (bonus)

ČISTÁ MZDA = hrubá mzda - sociální pojištění (8 % z hrubé mzdy, které platí
zaměstnanec) - zdravotní pojištění (4,5 % z hrubé mzdy, které platí zaměstnanec) - daň

Výpočet mzdy v lednu 2008

V lednu odpracovali zaměstnanci 180 hodin za 22 pracovních dní. 1. ledna 2008 byl státní svátek. První zaměstnanec má 2 děti, druhý zaměstnanec má jedno dítě a třetí zaměstnanec je bezdětný. Průměrný výdělek za předešlé čtvrtletí je 106 Kč/hod.

Výpočet prvního zaměstnance:

- základní mzda: $180 \times 80 = 14\,400$ Kč,
- příplatek za práci přesčas: $4 \times 0,25 \times 106 = 106$ Kč,
- příplatek za svátek: $8 \times 106 = 848$ Kč.

Hrubá mzda = $14\,400 + 106 + 848 = 15\,354$ Kč

+ 1 382 (ZP)

+ 3 993 (SP)

= SUPERHRUBÁ MZDA = 20 729 = 20 800

$x \text{ 15\% da\~n} = 20\,800 \times 0,15 = 3\,120 \text{ K\~c}$

- sleva na poplatníka = 2 070 K~c

- daňové zvýhodnění = $2 \times 890 = 1\,780 \text{ K\~c}$

= daň k úhradě = - 730 (bonus)

= ČISTÁ MZDA = $15\,354 \text{ K\~c} - 1\,229 \text{ K\~c}$ (zdravotní pojištění = $15\,354 \times 0,08$) –
 $691 \text{ K\~c}$ (sociální pojištění = $15\,354 \times 0,045$) + 730 (bonus) = 14 164 K~c

Druhý a třetí zaměstnanec se liší pouze v daňovém zvýhodnění. U druhého zaměstnance čistá mzda vyšla 13 274 K~c a třetí zaměstnanec obdrží 12 384 K~c. Celkem zaměstnavatel odvede na sociální a zdravotním pojištění za leden za zaměstnance 16 122 K~c.

Tento způsob výpočtu se použije i během celého roku 2008. Celkem v roce 2008 zaměstnavatel odvede za své zaměstnance 191 757 K~c na pojištění a 512 324 K~c na mzdách.

6.2 Roční zúčtování záloh na daň z příjmů v roce 2008

Zaměstnanec, dále jen poplatník, může zažádat do 15. února 2009 o roční zúčtování záloh daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků a daňového zvýhodnění. Daňové přiznání musí podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly částku 15 tisíc K~c. Daňové přiznání podává i ten, jehož roční příjmy nepřesáhly 15 tisíc K~c, ale vykazuje daňovou ztrátu.

Poplatník smí při ročním zúčtování uplatnit dodatečně vyživované dítě, pokud je neuplatnil v průběhu roku. Poplatník může dodatečně podepsat prohlášení k dani, pokud je nepodepsal. Prohlášení musí podepsat nejpozději do 15. února 2009. Dodatečně může uplatnit i slevy na dani. Daňový bonus, který poplatníkovi náleží, se vyplácí, pokud je jeho výše alespoň 100 K~c, maximální výše je 52 200 K~c.

Roční sazba daně činí 15 % a vypočítá se ze základu daně sníženého o nezdánitelné části základu daně zaokrouhleného na celé stokoruny dolů.

Vzor výpočtu ročního zúčtování

Součet příjmů ze závislé činnosti

+26 % SP

+ 9 % ZP

= součet superhrubých mezd (základ daně)

- nezdanitelné části v roční výši

= upravený základ daně – ZD se zaokrouhlí na 100dolů

x 15% daň z příjmů

- sleva na dani na poplatníka (roční výše)

- daňová zvýhodnění (roční výše)

---

daň z příjmu k úhradě

- zaplacené zálohy na daň z příjmu

= přeplatek (nedoplatek)

Výpočet ročního zúčtování u prvního zaměstnance

Souhrn všech hrubých příjmů prvního zaměstnance činí 175 968 Kč. Během roku mu byly vyplacené daňové bonusy ve výši 8 360 Kč a skutečné sražené zálohy na daň činily 210 Kč. Má dvě děti a obě s ním žijí ve společné domácnosti. Manželka je zaměstnaná a její příjmy přesahují 68 000 Kč. Podnikatel má uzavřenou smlouvu o stavebním spoření a čerpal úvěr na bytové potřeby, úroky z úvěru činí 20 000 Kč. Penzijní připojištění má podepsané na částku 1 500 Kč měsíčně.

Součet příjmů = 175 968 Kč

+ 45 752 Kč

+ 15 838 Kč

= superhrubá mzda = 237 558 Kč

- penzijní připojištění: 12 000 Kč

- úroky z úvěru: 20 000 Kč

---

upravený základ daně = 205 558 Kč = 205 500 Kč

x 15% daň = 30 825 Kč

- sleva na poplatníka: 24 840 Kč

= daň po slevě = 5 985 Kč

$$\begin{aligned}
 & - \text{daňové zvýhodnění} = 2 \times 890 \times 12 = 21\,360 \text{ Kč} \\
 & = \text{daňový bonus} = 15\,371 \text{ Kč} \\
 & - \text{vyplacené bonusy během roku} = 8\,360 \text{ Kč} \\
 & + \text{sražené zálohy během roku} = 210 \text{ Kč} \\
 \hline
 & = \text{přeplatek} = 7\,221 \text{ Kč}
 \end{aligned}$$

Prvnímu zaměstnanci se doplatí 7 221 Kč.

6.3 Daň z příjmů fyzických osob za rok 2008

Daňové přiznání musí podnikatel podat nejpozději do 31. 3. 2009. V případě, že přiznání zpracovává daňový poradce, se lhůta pro podání přiznání prodlužuje do 31. 6. 2009. Rok 2008 přivedl i u daně z příjmů fyzických osob změny. Hlavní změnou je sazba daně, která byla do roku 2007 pro OSVČ progresivní, tedy podle výše jejich příjmu od 12 % do 32 %. Další změnou je zrušení minimálního základu daně, což znamená, že podnikatel, který dosáhne ztráty či nízkých příjmů, nemusí platit daň z příjmů.

Vzor výpočtu daně z příjmů FO:

$$\begin{aligned}
 & +\S 6 = \text{SHM} \\
 & +\S 7 = \text{příjmy z podnikání} - \text{výdaje z podnikání} \\
 & +\S 8 = \text{pouze příjmy (výdaje neexistují)} \\
 & +\S 9 = \text{příjmy z pronájmu} - \text{výdaje z pronájmu} \\
 & +\S 10 = \text{ostatní příjmy} - \text{ostatní výdaje} \\
 \hline
 & = \text{Základ daně z příjmu} \\
 & \quad - \text{ztráta z minulých let §34} \\
 & \quad - \text{nezdanitelné složky §15} \\
 \hline
 & = \text{Upravený základ daně (zaokrouhlí na 100 dolů)} \\
 & \text{daň z příjmu (15\%)} \\
 & \quad - \text{slevy} \\
 & \quad - \text{daň zvýhodnění} \\
 \hline
 & = \text{daň k úhradě} \\
 & - \text{zaplacené zálohy} \\
 \hline
 & = \text{doplatek (přeplatek)}
 \end{aligned}$$

Výpočet daně z příjmů FO za rok 2008

Celkové příjmy zahrnované do ZD za rok 2008 činí 4 006 201 Kč, z toho:

- příjmy za zboží 87 146 Kč
- příjmy za služby 3 918 520 Kč
- příjmy ostatní 535 Kč

Příjmy nezahrnuté do ZD: 931 676,57 Kč

- vrácení daně DPH 680 540 Kč
- vklad do podnikání 251 000 Kč
- úrok banky nezdaněný 136,57 Kč

Celkové výdaje zahrnované do ZD za rok 2008 činí 3 505 629 Kč, z toho:

- výdaje na materiál, zboží, HNM: 2 260 622 Kč
  - o materiál 2 258 803 Kč
  - o zboží 0 Kč
  - o DIM 1819 Kč
- výdaje na mzdy: 512 324 Kč
- výdaje na pojištění: 191 757 Kč
  - o zdravotní zaměstnance 59 309 Kč
  - o sociální zaměstnance 144 448 Kč
- provozní režie: 528 926 Kč
  - o odpisy majetku 24 523 Kč
  - o pohonné hmoty energie 111 637 Kč
  - o opravy a údržba 137 350 Kč
  - o přepravné 1 942 Kč
  - o poštovné 173 Kč
  - o režijní materiál 1 513 Kč
  - o příspěvek na stravování 608 Kč
  - o služby nemateriální povahy 19 864 Kč
  - o cestovné 35 127 Kč

o pojištění	4 296 Kč
o kancelářské potřeby	2 548 Kč
o bankovní poplatky	6 653 Kč
o školení	1 500 Kč
o výstavy	122 Kč
o ubytování	22 528 Kč
o provozní režie	126 862 Kč
o parkovné	70 Kč
o mobilní telefon	11 640 Kč
o pojištění vozidel	19 970 Kč

Výdaje nezahrnované do základu daně: 783 493,61 Kč

- daně 496 622,61 Kč
- ostatní 286 871 Kč

ZÁKLAD DANĚ = 4 006 201 - 3 505 629 = 500 572 Kč

- nezdánitelné složky:

- o příspěvek na penzijní pojištění ve výši 12 000 Kč
- o soukromé životní pojištění ve výši 12 000 Kč

= upravený základ daně = 476 572 Kč = 476 500 Kč

daň z příjmu = 476 500 x 0,15 = 71 475 Kč

- slevy na dani:

- o sleva na poplatníka 24 840 Kč

= daň k úhradě = 46 635 Kč

Daň vyšla 46 635 Kč, což znamená, že od příštího roku, je OSVČ nucena platit zálohy na daň. Poplatníci, jejichž daňová povinnost přesáhla 30 000 Kč, ale nepřesáhla 150 000 Kč, platí zálohy na daň na zdaňovací období ve výši 40 % poslední známé daňové povinnosti. Zálohy jsou splatné do 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období a do 15. dne dvanáctého měsíce zdaňovacího období.

V dalším příkladě je vypočítána daň z příjmu FO za rok 2008, spolupracuje-li OSVČ se svojí manželkou (manželem). Tedy 50 % svých příjmů a výdajů připadne manželce (manželovi).

ZÁKLAD DANĚ = 50 % příjmy – 50 % výdaje = 2 003 100,5 – 1 752 814,5 = 250 286 Kč

- nezdanitelné složky:

o příspěvek na penzijní pojištění ve výši 12 000 Kč

o soukromé životní pojištění ve výši 12 000 Kč

= upravený základ daně = 226 286 Kč = 226 200 Kč

daň z příjmu = 226 200 x 0,15 = 33 930 Kč

- slevy na dani:

o sleva na poplatníka 24 840 Kč

= daň k úhradě = 9 090 Kč

Tento způsob výpočtu daně je pro podnikatele výhodnější. Bude-li spolupracovat s manželkou, jeho daňová povinnost se sníží o 37 545 Kč, tedy o celých 80,51 % ve srovnání s první variantou výpočtu. V tomto příkladě podnikatel nebude platit zálohy na daň z příjmů.

Zdravotní pojištění OSVČ v roce 2008

OSVČ je povinna podat Přehled o příjmech a výdajích a vyúčtovat zálohy pojistného. Zdravotní pojišťovnu může pojištěnec změnit jednou za 12 měsíců. Základní povinností OSVČ vůči zdravotní pojišťovně je ohlásit zahájení (ukončení) výdělečné činnosti, nejpozději do 8 dnů. Vzor oznámení o zahájení výdělečné činnosti je uveden v příloze. OSVČ je povinna odvádět na účet zdravotní pojišťovny pravidelně každý měsíc zálohy na pojistné, pokud není od těchto záloh osvobozena. Platba se musí uskutečnit do 8 dnů následujícího měsíce. OSVČ musí předložit zdravotní pojišťovně vyplněný formulář Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné činnosti a úhrnu záloh na pojistné do 8. dubna následujícího roku. Do 30. dubna kalendářního roku musí OSVČ oznámit zdravotní pojišťovně skutečnost, že daňové přiznání zpracovává daňový poradce.

Do 8 dnů po podání daňového přiznání za uplynulý kalendářní rok musí OSVČ vyrovnat doplatek rozdílu mezi zálohami a skutečnou výší pojistného vypočtenou z dosažených příjmů. Minimální měsíční vyměřovací základ platný od 1. 1. 2008 činí 10 780 Kč, záloha pojistného je 13,5 % z vyměřovacího základu. Minimální záloha na pojistné v roce 2008 činí 1 456 Kč, naproti tomu maximální záloha na pojistné je 11 643 Kč.

Spolupracuje-li OSVČ s jinou osobou při výkonu své samostatné výdělečné činnosti, má tato osoba tytéž povinnosti jako OSVČ. Musí tedy nahlásit spolupráci do 8 dnů od zahájení spolupráce a musí také platit měsíční zálohy.

Podnikatel odvedl na zálohách za zdravotní pojištění 21 626 Kč. Příjmy ovlivňující základ daně činí 4 006 201 Kč, výdaje 3 505 629 Kč.

Rozdíl příjmů a výdajů = 4 006 201 - 3 505 629 = 500 572 Kč

Vyměřovací základ = 500 572 x 50 % = 250 286 Kč

Pojistné = 250 286 x 13,5 % = 33 788,61 Kč

Zaplacené zálohy = 21 626 Kč

Zbývá doplatit = 12 163 Kč

Pojištění na sociální politiku zaměstnanosti u OSVČ v roce 2008

OSVČ se účastní na důchodovém pojištění povinně a na nemocenském pojištění, které je dobrovolné. Pro rok 2008 činí minimální výše záloh 1 596 Kč v případě hlavní samostatné výdělečné činnosti a 639 Kč v případě, že samostatná výdělečná činnost je vedlejší. OSVČ si stanovuje vyšší vyměřovací základ, než ve skutečnosti mají. Dělají jí to proto, že výše vyměřovacího základu je rozhodující pro stanovení výše důchodu.

Stejně jak u zdravotního pojištění, tak u sociálního pojištění má OSVČ povinnost nahlásit správě sociálního zabezpečení skutečnost, že osoba zahájila samostatnou výdělečnou činnost. Oznámení musí být provedeno nejpozději do 8. dne kalendářního měsíce po měsíci, kdy byla činnost zahájena.

Sazba pojistného na sociální politiku zaměstnanosti je v roce 2008 29,6 %, z toho:

- důchodové pojištění = 28 %,
- státní politika zaměstnanosti = 1,6 %,
- nemocenské pojištění = 4,4 %.

Podnikatel odvedl na zálohách za sociální pojištění 24 008 Kč. Příjmy ovlivňující základ daně činí 4 006 201 Kč, výdaje 3 505 629 Kč. Není účasten na nemocenském pojištění.

Rozdíl příjmů a výdajů = 4 006 201 - 3 505 629 = 500 572 Kč

Vyměřovací základ = $500\,572 \times 50\% = 250\,286$ Kč

Pojistné = $250\,286 \times 29,6\% = 74\,084,66$ Kč

Zaplacené zálohy = 24 008 Kč

Zbývá doplatit = 50 076,66 Kč

Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele

Vyhláška MF č. 125/1993 Sb., podmínky a sazby ZPOZ za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání definuje podmínky pojistného takto:

„(1) Povinnost platit pojistné vzniká zaměstnavateli, zaměstnává-li alespoň jednoho zaměstnance. Tuto skutečnost je zaměstnavatel povinen bez zbytečného odkladu písemně oznámit organizační jednotce pojišťovny, v jejímž obvodu má zaměstnavatel sídlo (trvalé bydliště) a uvést své identifikační číslo zaměstnavatele nebo jiné označení, které je nahrazuje.

(2) Pojistné si vypočítává zaměstnavatel ze základu stanoveného shodně s postupem pro určení vyměřovacího základu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti dle zvláštního zákona. Základem pro výpočet pojistného je souhrn vyměřovacích základů za uplynulé kalendářní čtvrtletí všech zaměstnanců, které v tomto období zaměstnavatel zaměstnával. K výpočtu použije sazbu uvedenou v příloze této vyhlášky pro příslušnou kategorii určenou podle převažující základní činnosti tvořící předmět podnikání zaměstnavatele.

(3) Pojistné za I. čtvrtletí každého kalendářního roku je splatné do 31. ledna, za II. čtvrtletí do 30. dubna, za III. čtvrtletí do 31. července a za IV. čtvrtletí do 31. října. Pojistné za I. a II. čtvrtletí 1993 je splatné do 31. května 1993.

(4) Vznikne-li zaměstnavateli, který v předcházejícím čtvrtletí nezaměstnával žádného zaměstnance, povinnost platit pojistné na toto pojištění, zaplatí zaměstnavatel první pojistné vypočítané ze základu dle odstavce 2 stanoveného pro dané čtvrtletí, a to zpětně, nejpozději do konce prvního měsíce následujícího čtvrtletí.

(5) Pojistné platí:

- a. zaměstnavatel příslušný k České pojišťovně, a.s., na účet číslo 90034-17433-021/0100 Komerční banka, Praha město, konstantní symbol 3558.

- b. zaměstnavatel příslušný ke Kooperativě, pojišťovně, a.s., na účet číslo 40002-50404-011/0100 Komerční banka, a.s., Praha 1,
- c. zrušeno.

U veškerých úhrad pojistného je nutné uvádět jako variabilní symbol identifikační číslo zaměstnavatele nebo jiné označení, které je nahrazuje.

(6) Nespotřebované pojistné se nevrací.²⁶

V současné době poskytují zákonné pojištění dvě pojišťovny: Česká pojišťovna a Kooperativa.

Sazby pojistného jsou v rozsahu od 2,8 až 50,4 promile dle předmětu činnosti zaměstnavatele klasifikovaného podle OKEČ, tj. odvětvové klasifikace ekonomických činností. Minimální výše čtvrtletního pojištění činí 100 Kč. V případě, že zaměstnavatel neplatí pojistné včas, výše pojistného se zvyšuje o celých 10 %.

---

²⁶ Česko. Vyhláška MF č. 125/1993 Sb. - podmínky a sazby ZPOZ za škodu při prac. úrazu nebo nem. z povolání. In *Vyhláška MF*, částka 125, s. 211.

tabulka 2 Sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele
(zdroj: Vyhláška MF)

Sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	
Ekonomická činnost (OKEČ)	Z vyměřovacího základu v ‰
Lesnictví, těžba dřeva a přidružené služby	8,4
Zemědělství	7,0
Pojišťovnictví kromě povinného sociálního zabezpečení	2,8
Školství, zdravotnictví, daňové a podnikatelské poradenství	4,2
Ostatní ekonomické činnosti	5,6

V tabulce jsou uvedeny příklady sazeb zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele. Údaje o sazbě jsou čerpány z *Vyhlášky MF č. 125/1993 Sb., podmínky a sazby ZPOZ za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.*

7 Hospodaření OSVČ v roce 2009

V Roce 2009 je podnikatel bez zaměstnanců. Během roku, od července do srpna, zaměstnával 4 studenty na základě dohody o provedení práce. Dále najímal na práci jiné osoby samostatně výdělečně činné, dle smlouvy o dílo.

Výpočet mzdy u smlouvy o dohodě o provedení práce

Podnikatel odměňuje pracovníky časovou hodinovou mzdou. Hodinová mzdová sazba činí 70 Kč/hod. Dva brigádníci byli zaměstnáni v červenci a dva v srpnu, všichni 4 zaměstnanci odpracovali u podnikatele 150 hodin. Všichni brigádníci uplatňují slevu na studenta.

HRUBÁ MZDA: $150 \times 70 = 10\,500$ Kč

x 15% daň: $10\,500 \times 0,15 = 1\,575$ Kč

- sleva na poplatníka 2 070 Kč

- sleva na studenta 335 Kč

= daň k úhradě 0

ČISTÁ MZDA = 10 500 Kč

Celkové náklady na zaměstnání 4 brigádníků činí 42 000 Kč.

Celková částka, kterou dodavatelé fakturovali podnikateli dle smlouvy o dílo, činí 136 700 Kč. Částka je zahrnuta v provozní režii podnikatele.

7.1 Výpočet daně z příjmů FO za rok 2009

Celkové příjmy za rok 2009 činí 4 221 044 Kč, z toho:

- příjmy za zboží 38 800 Kč
- příjmy za služby 4 138 523 Kč
- příjmy ostatní 43 721 Kč

Příjmy nezahrnuté do ZD: 1 029 600,88 Kč

- vrácení daně DPH 970 448,69 Kč
- půjčka 35 000 Kč

- úrok banky nezdaněný: 147,19,57 Kč
- odměna za platbu kartou 5 Kč
- vrácená platba 24 000 Kč

Celkové výdaje za rok 2009 činí 3 117 267 Kč, z toho:

- výdaje na materiál, zboží, HNM: 2 161 363 Kč
  - o materiál 2 144 673 Kč
  - o zboží 0 Kč
  - o DIM 16 689 Kč
- výdaje na odměny: 42 000 Kč
- výdaje na pojištění: 0 Kč
- provozní režie: 955 904 Kč
  - o odpisy majetku 203 139 Kč
  - o pohonné hmoty energie 116 275 Kč
  - o opravy a údržba 57 828 Kč
  - o přepravné 0 Kč
  - o poštovné: 234 Kč
  - o režijní materiál 181 Kč
  - o stravné 79 008 Kč
  - o služby nemateriální povahy 27 824 Kč
  - o cestovné 35 127 Kč
  - o pojištění 4 296 Kč
  - o kancelářské potřeby 673 Kč
  - o bankovní poplatky 6 653 Kč
  - o školení 1 500 Kč
  - o výstavy 122 Kč
  - o ubytování 31 612 Kč
  - o provozní režie 273 577 Kč
  - o dálniční známka 2 000 Kč
  - o mobilní telefon 44 825 Kč
  - o pojištění vozidel 29 030 Kč

Výdaje nezahrnované do základu daně:

- daně 499 774,81Kč
- ostatní 949 105,06 Kč

ZÁKLAD DANĚ = 4 221 044 - 3 117 267 = 1 103 777 Kč

- nezdaničné složky:

- o příspěvek na penzijní pojištění ve výši 12 000 Kč
- o soukromé životní pojištění ve výši 12 000 Kč

= upravený základ daně = 1 079 777 Kč = 1 079 700 Kč

daň z příjmu = 1 079 700 x 0,15 = 161 850 Kč

- slevy na dani:

- o sleva na poplatníka 24 840 Kč

= daň k úhradě = 137 010 Kč

V roce 2009 vzrostla daň na 137 010 Kč. Pro podnikatele to znamená, že bude muset odvádět zálohy na daň z příjmů ve výši 40 % vypočítané daně. Další příklad nám ukáže, jaká daňová povinnost vznikne v případě spolupráce manželky (manžela).

ZÁKLAD DANĚ = 2 110 522 – 1 558 633,5 = 551 888,5 Kč

- nezdaničné složky:

- o příspěvek na penzijní pojištění ve výši 12 000 Kč
- o soukromé životní pojištění ve výši 12 000 Kč

= upravený základ daně = 527 888,5 Kč = 527 800 Kč

daň z příjmu = 527 800 x 0,15 = 79 170 Kč

- slevy na dani:

- o sleva na poplatníka 24 840 Kč

= daň k úhradě = 54 330 Kč

Daň k úhradě je oproti prvnímu způsobu výrazně nižší, ale i zde se podnikatel nevyhne placení záloh. V případě druhé možnosti výpočtu daně činí záloha 21 732 Kč (40 % z 54 330 Kč).

Zdravotní pojištění OSVČ v roce 2009

Minimální měsíční vyměřovací základ činí v roce 2009 11 777,50 Kč, což je 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství, a minimální měsíční záloha je rovna 1 590 Kč (13,5 % z částky 11 777,50 Kč). Lednová záloha na zdravotní pojištění je splatná nejpozději 9. února 2009. Pokud tuto částku poplatník neuhradí, zdravotní pojišťovna bude vyměřovat penále z dlužné částky. Maximální vyměřovací základ je vyčíslen na 1 130 640 Kč, což je čtyřicetiosminásobek průměrné měsíční mzdy, maximální měsíční základ je 94 220 Kč a maximální záloha na pojistné činí 12 720 Kč.

Příjmy podnikatele se v roce 2009 vyšplhaly na částku 4 221 044 Kč a výdaje na částku 3 117 267 Kč. Zaplacené zálohy činí 23 000 Kč.

Rozdíl příjmů a výdajů = 4 221 044 - 3 117 267 = 1 103 777 Kč

Vyměřovací základ = 1 103 777 x 50 % = 551 888,5 Kč

Pojistné = 551 888,5 x 13,5 % = 74 505 Kč

Zaplacené zálohy = 23 000 Kč

Zbývá doplatit = 51 505 Kč

Pojištění na sociální politiku zaměstnanosti u OSVČ

Maximální vyměřovací základ u OSVČ je 48 násobek průměrné mzdy, v roce 2009 nám tedy stoupl na 1 130 640 Kč. Minimální vyměřovací základ pro OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost činí 5 889 Kč, u OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnosti 2 356 Kč.

Pokud nezaplatila OSVČ či zaměstnavatel pojistné ve stanovené lhůtě, či částka, kterou uhradil, byla nižší než stanovená, jsou povinni platit penále. Za každý kalendářní den platí OSVČ penále ve výši 0,05 % dlužné částky.

OSVČ je povinna se účastnit důchodového pojištění po dobu, po kterou vykonávala hlavní samostatnou výdělečnou činnost.

Přehled o příjmech a výdajích doloží OSVČ do 30. dubna 2009. Pokud daňové přiznání zpracovává daňový poradce, tato lhůta se prodlužuje do 30. července 2009. Přehled lze podat jako tiskopis či elektronicky.

Účast na nemocenské pojištění je pro OSVČ dobrovolná. Sazba oproti roku 2008 klesla ze 4,4 % na 1,4 %. Minimální měsíční výše pojistného je stanovena částkou 56 Kč. Tuto částku si OSVČ může sama navýšit.

Sazba pojistného na pojištění na sociální politiku zaměstnanosti se snížila na 30,6 %, z toho:

- důchodové pojištění = 28 %,
- státní politika zaměstnanosti = 1,2 %,
- nemocenské pojištění = 1,4 %.

Příjmy podnikatele se v roce 2009 vyšplhaly na částku 4 221 044 Kč a výdaje na částku 3 117 267 Kč. Zaplacené zálohy činí 43 768 Kč.

Rozdíl příjmů a výdajů = $4\,221\,044 - 3\,117\,267 = 1\,103\,777$ Kč

Vyměřovací základ = $1\,103\,777 \times 50 \% = 551\,888,5$ Kč

Pojistné = $551\,888,5 \times 29,2 \% = 161\,152$ Kč

Zaplacené zálohy = 43 768 Kč

Zbývá doplatit = 117 384 Kč

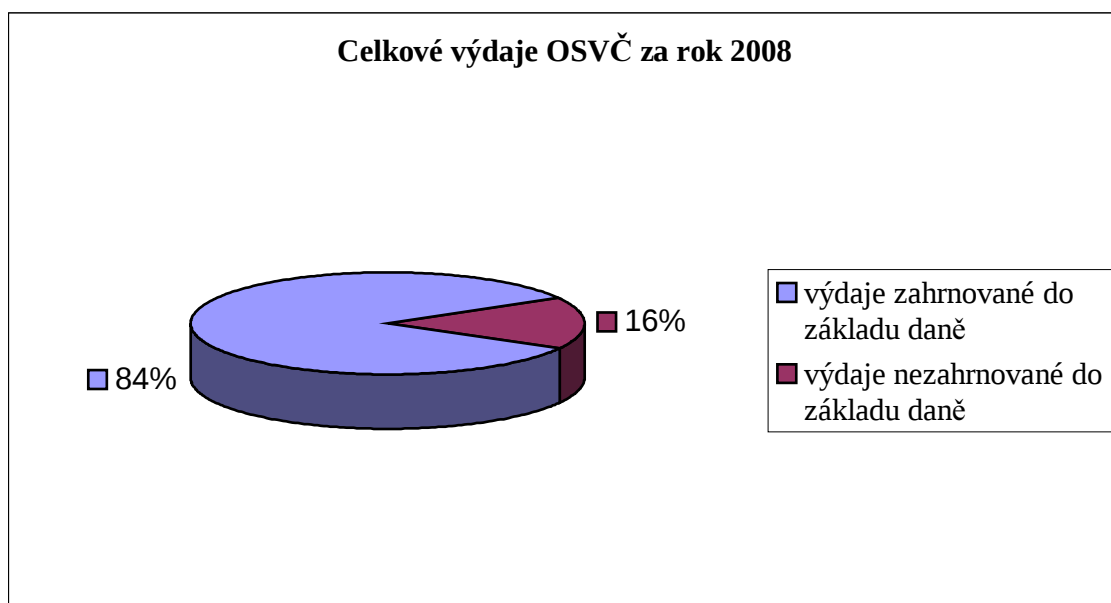
Pojištění na sociální politiku zaměstnanosti u OSVČ v roce 2009

I přesto, že podnikatel nemá zaměstnance, musí zaplatit pojištění na sociální politiku zaměstnanosti za brigádníky, se kterými uzavřel dohodu o provedení práce. Jedním z problémů je, že podnikatel není schopen stanovit vyměřovací základ. Pracovník, který podepsal dohodu o provedení práce, se neúčastní na nemocenském pojištění, tedy podnikatel nemá z čeho stanovit vyměřovací základ. Pojistné je tedy stanoveno v minimální výši pojistného, které činí 100 Kč na kalendářní čtvrtletí.

8 Zhodnocení roku 2008 a 2009

Celkové výdaje OSVČ za rok 2008 a 2009

Celkové výdaje se v roce 2008 vyšplhaly na 4 789 694,61 Kč, z toho 4 006 201 Kč je zahrnuto do základu daně z příjmů fyzických osob. 2 260 622 Kč tvoří výdaje za materiál, výdaje na mzdy činí 512 324 Kč a pojištění za zaměstnance jsou 191 757 Kč, provozní režie se vyšplhala na celoroční částku 528 926 Kč. Z grafu číslo 1 lze vyčíst, kolik procent tvoří výdaje zahrnované do základu daně a výdaje nezahrnované do základu daně.

Graf 1: Celkové výdaje OSVČ za rok 2008

(zdroj: vlastní)

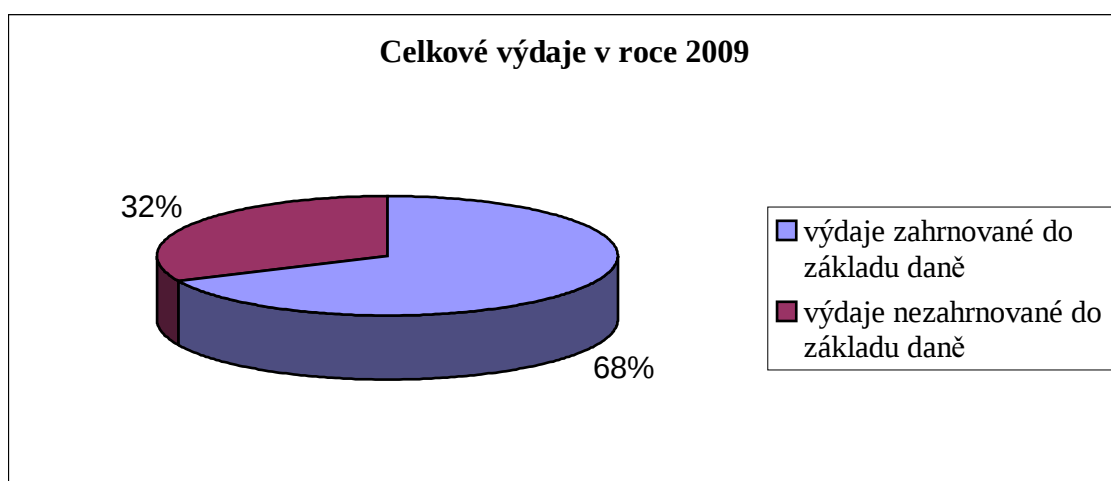
Graf 2 zachycuje jednotlivé procentuální rozdělení výdajů zahrnovaných do základu daně, rozdělení na výdaje na materiál, výdaje na mzdy, výdaje na pojištění a provozní režii.

Graf 2: Výdaje zahrnované do základu daně v roce 2008
(zdroj: vlastní)

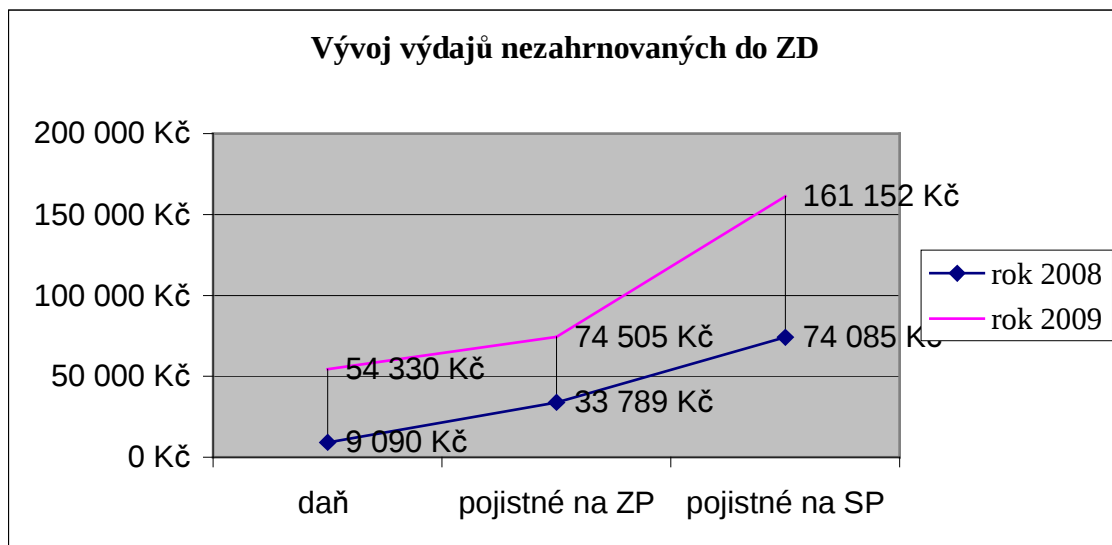
Z grafu číslo 2 je patrné, že výdaje na mzdy jsou druhým největším výdajem osoby samostatně výdělečně činné spolu s výdajem na provozní režii. Když k výdajům na mzdy přičteme výdaje na pojištění, jedná se o druhou největší výdajovou položku. Výdaje na zaměstnance v roce 2008 pro podnikatele činí celých 20 % z výdajů zahrnovaných do základu daně.

Graf číslo 3 nám procentuálně ukazuje, kolik činí výdaje v roce 2009. Celkové zahrnované výdaje do základu daně jsou vyčísleny na 3 117 267 Kč a výdaje nezahrnované do základu daně na 1 448 879,87 Kč.

Graf 3: celkové výdaje OSVČ v roce 2009
(zdroj: vlastní)

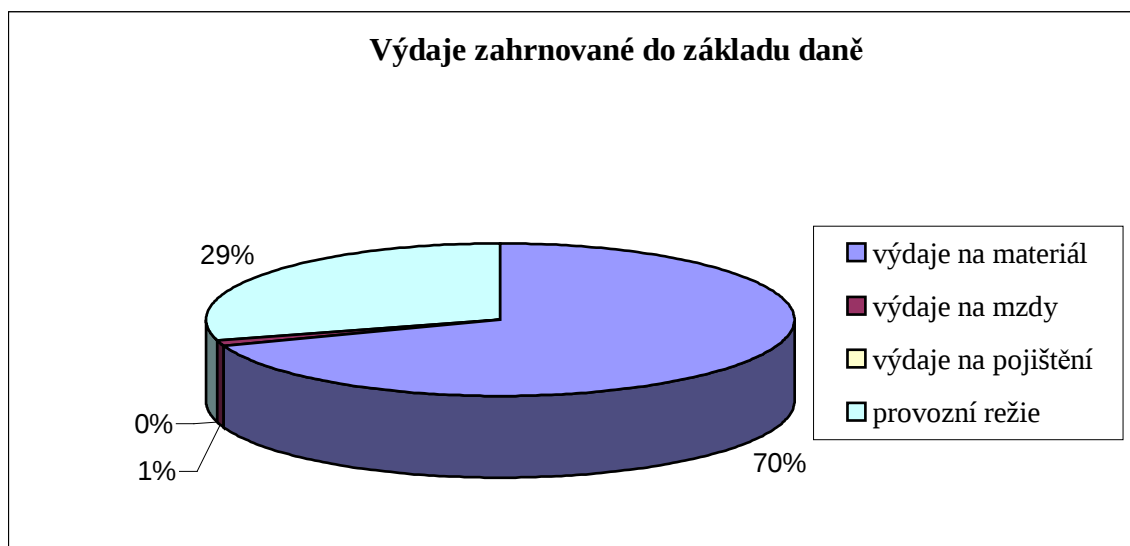
Výdaje nezahrnované do základu daně vzrostly o 16 % oproti loňskému roku. Je to proto, že do výdajů nezahrnovaných do základu daně patří zdravotní pojištění podnikatele, pojištění na sociální politiku podnikatele a daň z příjmů fyzických osob a právě v roce 2009 vzrostla radikálně částka na zdravotní pojištění, pojištění na sociální politiku zaměstnanosti i daň z příjmů fyzických osob. Zvýšení pojištění a daně znázorňuje graf číslo 4.

Graf 4: vývoj výdajů nezahrnovaných do základu daně
(zdroj: vlastní)

Daň stoupla o 44 240 Kč, pojistné za ZP o 40 716 Kč a pojistné na SP o 87 067 Kč.

Graf 5 zachycuje rozdělení výdajů zahrnovaných do základu daně v procentech. Rozdělení na výdaje na materiál, výdaje na mzdy, výdaje na pojištění a provozní režii. V roce 2009 výdaje na materiál činí 2 161 363 Kč, výdaje na provozní režii stouply na 913 904 Kč, výdaje na odměny brigádníkům na 42 000 Kč a pojištění je nulové.

Graf 5: výdaje zahrnované do základu daně v roce 2009

(zdroj: vlastní)

Z grafu lze vyčíst, že 70 % z výdajů jsou výdaje na materiál. Ve srovnání s minulým rokem nám výdaje na materiál stouply o 5 %. Výdaje na provozní režii dělaly v roce 2008 15 % a v roce 2009 se vyšplhaly na celých 29 %, provozní režie nám stoupla o 14 %. Tento náhlý vzrůst provozní režie je prostý, jelikož částka zaplacená dodavatelům, se kterými podnikatel uzavřel smlouvu o dílo, se nachází v provozní režii. Výdaje na mzdy nám oproti roku 2008 klesly z 15 % na 1 %, jelikož v roce 2009 podnikatel nemá zaměstnance na hlavní pracovní poměr a vyplácí pouze odměny brigádníkům dle dohody o provedení práce. Pojištění je nulové, u dohody o provedení práce neodvádí podnikatel za své pracovníky sociální ani zdravotní pojištění.

8.1 Vývoj hospodaření v roce 2010

V roce 2010 pracoval zaměstnavatel nadále bez zaměstnanců. Oproti roku 2009 zaměstnával na dohodu o provedení práce šest pracovníků a dva pracovníky odměňoval na základě dohody o pracovní činnosti. Dále mu byla fakturována práce dle smlouvy o dílo.

Změny, které nastaly v roce 2010, vyšší sociálního a zdravotního pojištění zachycuje tabulka 3:

tabulka 3: Sociální a zdravotní pojištění v roce 2010(zdroj: www.cssz.cz)

Všeobecný vyměřovací základ	23 280 Kč
Průměrná mzda	23 709 Kč
Maximální roční vyměřovací základ (72násobek průměrné mzdy)	1 707 048 Kč
Splatnost pojistného na sociálním zabezpečení a zdravotní pojištění	Od 1. do 20. dne
Odvod na důchodové pojištění z vyměřovacího základu	29,2 %
Minimální výše zálohy na důchodové pojištění	1 731 Kč
Odvod na nemocenské pojištění z vyměřovacího základu	1,4 %
Odvod na zdravotní pojištění z vyměřovacího základu	13,5 %
Minimální měsíční záloha OSVČ hlavní u zdravotního pojištění	1 601 Kč

Den, kdy má být pojistné zapláceno, je stejný jako v roce 2009, ale v roce 2010 již nerozhoduje den zaslání peněz, ale den příjmu peněz na příslušný účet. Sazby pojistného se nemění a zůstávají ve stejné výši jako v roce 2009. Zásadní změnou pro zaměstnavatele je, že si už nemůže uplatnit slevy na pojistném za své zaměstnance, jejichž mzda činí méně než 1,15násobek průměrné hrubé mzdy. Dále se změnily minimální zálohy jak u sociálního zabezpečení, tak i u zdravotního pojištění. Zvýšil se také maximální vyměřovací základ.

Statistika hospodaření za rok 2010

Dosavadní příjmy podnikatele k 31. 10. 2010 činí 2.037.994,79 Kč a výdaje zahrnované do základu daně jsou 1.363.495,35 Kč.

Výpočet předběžné daně z příjmů při spolupráci manželky (manžela):

$$\text{ZÁKLAD DANĚ} = 1\,018\,997,4 - 681\,747,7 = 337\,249,7 \text{ Kč}$$

- nezdanitelné složky:

o příspěvek na penzijní pojištění ve výši 12 000 Kč

o soukromé životní pojištění ve výši 12 000 Kč

$$= \text{upravený základ daně} = 313\,249,7 \text{ Kč} = 313\,200 \text{ Kč}$$

$$\text{daň z příjmu} = 313\,200 \times 0,15 = 46\,980 \text{ Kč}$$

- slevy na dani:

o sleva na poplatníka 24 840 Kč

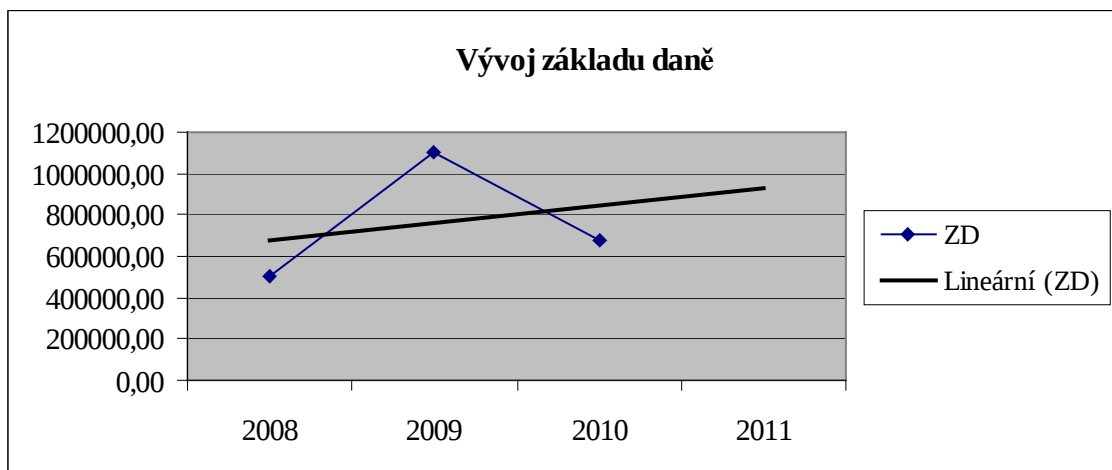

$$= \text{daň k úhradě} = 22\,140 \text{ Kč}$$

Od daně z příjmu FO si podnikatel bude moci v roce 2010 odečíst zaplacené zálohy na daň, které od loňského roku byl nucen platit. Pokud se hospodaření v roce 2010 během listopadu a prosince nijak zvlášť nezmění a příjmy i výdaje zůstanou v tomto poměru, opět vznikne podnikateli zisk.

8.2 Predikce roku 2011

Základ daně z příjmu FO v roce 2008 byl vyčíslen na 500 572 Kč, v roce 2009 na 1 103 777 Kč a základ daně z příjmu FO k 31. 10. 2010 činí 674 499,44 Kč. Následující graf ukáže, jakou tendenci bude mít hospodaření v roce 2011.

graf 6: vývoj základu daně

(zdroj: vlastní)

Z grafu je zřejmé, že při použití spojnice trendu zjistíme, že základ daně má stoupající tendenci. Z tohoto plyne, že předpokládaný základ daně v roce 2011, dle spojnice trendu, bude vyšší než v roce 2010.

9 Návrhy na zlepšení

Porovnáme-li rok 2008 a rok 2009, je vidět, že v roce 2009 je mnohem vyšší zisk podnikatele. Bude-li podnikatel pokračovat ve strategii „pracovat bez zaměstnanců na hlavní pracovní poměr“, budou jeho výdaje rapidně nižší a zisk tím pádem vyšší.

Z hlediska dani z příjmu fyzických osob bych podnikateli doporučila, aby daň počítal z příjmů a výdajů snížených o 50 %, tedy aby spolupracoval s manželkou (manželem). Vezmeme-li si výpočet daně v roce 2008 a v roce 2009 bez spolupráce manželky (manžela) a spolupráci s manželkou (manželem) a porovnáme ho, vyjde nám obrovský rozdíl, který podnikatel doposud platil navíc.

Velkým nedostatkem podnikatele je účetní software, který používá pro daňovou evidenci. Dle mého názoru se jedná o zastaralý a nepřehledný program. V porovnání s jinými programy zjistíme, že jiné programy mají i mnohem více funkcí, např. porovnání s programem MONEY, kde je software optimalizován tak, aby maximálně urychlil a zjednodušil práci. Je zřejmé, že cenová politika se u účetních softwarů liší a že u softwaru PENDEN je cena nižší než u softwaru MONEY, ale cenový rozdíl není tak velký a výdajem na software si podnikatel může snížit daň z příjmu FO.

S tímto problémem souvisí i problém skladování. Program DOLIFAKT také není vhodným programem pro vedení skladové evidence. Je to nepřehledný program. Sklad podnikatele je v dnešní době velice špatně řízen a podnikatel by měl tuto situaci co nejdříve začít řešit.

Doporučila bych podnikateli používat účetní program „MONEY S3 LITE“, který je určen pro živnostníky a malé firmy, které vedou daňovou evidenci, nemají zaměstnance a potřebují vést sklady. Cena tohoto softwaru je 3 490 Kč, což je cena, v porovnání s programem PENDEN, vyšší, ale program MONEY S3 LITE usnadní mnohonásobně práci podnikateli a vedení skladu se pro podnikatele stane snadnou záležitostí.

Nastane-li situace, kdy podnikatel bude mít nedostatek pracovní síly a zaměstná v příštích letech zaměstnance na hlavní pracovní poměr, doporučila bych mu, aby lépe o své zaměstnance pečoval. Podnikatel by měl pečovat mimo jiné o odborný rozvoj svých zaměstnanců, především o prohloubení a zvyšování kvalifikace.

Zaměstnanci od svého zaměstnavatele očekávají zaměstnanecké benefity. Zaměstnaneckými benefity se rozumí výdaje vynaložené na pracovní a sociální podmínky zaměstnanců. Zaměstnanecké benefity upravuje zákon o dani z příjmů a daňově povolené výdaje na zaměstnanecké výhody upravuje § 24 Zákona o daních z příjmů. Mezi daňově uznatelné výdaje patří výdaje na péči o zdraví zaměstnanců, výdaje na pracovní a sociální podmínky a výdaje vynaložené na zvýšený rozsah doby odpočinku zaměstnanců. Mezi další daňově uznatelné výdaje patří i příspěvky na stravování.

Příspěvek na stravování je také jeden z benefitů, který bych podnikateli doporučila, aby poskytoval svým zaměstnancům, nastane-li situace, že podnikatel bude nucen zaměstnat pracovníky na hlavní pracovní poměr. Do daňově uznatelných výdajů může zahrnout příspěvek na stravování ve výši 55 % hodnoty stravenky, může si tedy snížit svůj základ daně, tedy i daň z příjmů fyzických osob.

Závěr

Cíl mé bakalářské práce zní: „*Vyhodnocení a následné srovnání příjmů a výdajů OSVČ v roce 2008 a 2009 se zaměřením na podrobný rozbor problematiky mzdových nákladů s dopadem na daň z příjmů fyzických osob. Součástí je i zhodnocení finančního zatížení zaměstnavatele při porovnání práce zaměstnanců s pracemi uskutečňovanými na základě dodavatelských smluv.*“

V praktické části jsem podrobně rozebrala hospodaření podnikatele v roce 2008 a 2009. Následně jsem tyto dva roky porovнала a zhodnotila. Dále jsem se zabývala hospodařením podnikatele v roce 2010 a udělala následnou predikci roku 2011. Poslední kapitola se zabývá návrhy na zlepšení. Poukazuje na nedostatky vedení daňové evidence a následné řešení, které by podnikateli usnadnilo jeho činnosti.

Příjmy a výdaje podnikatele jsem čerpala ze statistik daňové evidence. Rozbor příjmů jsem provedla pomocí výpočtů. Jsou zde vypočteny čisté mzdy zaměstnanců, daň z příjmu ze závislé činnosti, daň z příjmů fyzických osob, zdravotní pojištění, pojištění na sociální politiku zaměstnanosti a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za zaměstnance. Porovnání hospodaření roku 2008 a 2009 jsem provedla pomocí grafů, které jsem následně slovně popsala. Predikci roku 2011 jsem provedla také pomocí grafu a pomocí statistické metody s využitím spojnice trendu.

Na základě zjištěných nedostatků při vedení daňové evidence podnikatele a při výpočtu daňové povinnosti podnikatele, se poslední kapitola zabývá návrhy na zlepšení těchto nedostatků.

V úvodu této práce je položena otázka, proč je pro podnikatele zaměstnávání pracovníků na hlavní pracovní poměr takové finanční zatížení a co vede podnikatele k ukončení pracovního poměru. Podíváme-li se zpět na kapitolu srovnání roku 2008 a 2009, zjistíme, že čísla hovoří jasně. Zisk podnikatele v roce 2009 mnohonásobně vzrostl a tendence růstu zisku se rýsuje i v dalších letech. Podnikateli se nadále snížila administrativní povinnost. Pro podnikatele je tedy evidentně mnohem výnosnější pracovat bez pracovníků na hlavní pracovní poměr.

Seznam použité literatury

Publikace:

BLÁHA, Jiří., et al. *Personalistika pro malé a střední firmy*. 1. vydání. Brno: CP Books, 2005. 284 s. ISBN 80-251-0374-9

JAKUBKA, Jaroslav. *Zákoník práce 2010 v praxi: komplexní průvodce s řešením problémů*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2009. 240 s. ISBN 978-80-247-2113-2

JOSKOVÁ, Lucie; PRAVDA, Pavel. *Obchodní zákoník 2010 – úplné znění s úvodním komentářem: Právní stav k 1. 7. 2010*. 1. vydání. GRADA Publishing a. s., 2010. 112 s. ISBN 978-80-247-3020-2.

KOTÝNKOVÁ, Magdalena. *Trh práce na přelomu tisíciletí*. 1. vydání. Praha: VŠE, 2006. 256 s. ISBN 80-245-1149-5.

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2010. 280 s. ISBN 978-80-247-3206-0.

SAGIT. *ÚZ č. 795 – Živnostenské podnikání, volný pohyb služeb, podpora podnikání*. Ostrava: Sagit, 2010. ISBN T19100795.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2010*. 7. vyd. Havlíčkův Brod: Grada, 2010. s. 128. ISBN 978-80-247-3198-8.

ŠUBRT, B., et al. *Abeceda mzdové účetní 2010*. 20. vydání. Olomouc: ANAG, 2010. 510 s. ISBN 978-80-7263-574-0.

TOMŠÍ, Ivan. ALINČE, František. *Mzdy, předpisy a praxe 2005*. 3. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. s. 399. ISBN 80-7263-254-X.

Právní předpisy:

Česko. Občanský zákoník a základní občanskoprávní předpisy k 1. 1. 2009. In *Občanský zákoník*, částka 257, s. 448.

Česko. Vyhláška MF č. 125/1993 Sb. - podmínky a sazby ZPOZ za škodu při prac. úrazu nebo nem. z povolání. In *Vyhláška MF.*, částka 125, s. 211.

Daňové zákony 2009 : úplná znění platná v roce 2009. [s. l.] : [s. n.], 2009. 159 s. ISBN 978-80-89364-04-6.

Internetové zdroje:

Česká správa sociálního zabezpečení [online]. 2007 [cit. 2010-11-20]. Pojistné na sociální zabezpečení. Dostupné z WWW: <<http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/>>.

Jakpodnikat.cz [online]. 2009, 12. 7. 2010 [cit. 2010-11-20]. Zdravotní pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.jakpodnikat.cz/zdravotni-pojisteni.php>>.

LETOCHA, Boris. *Volny.cz* [online]. 1991 [cit. 2010-11-19]. Všeobecně k programům. Dostupné z WWW: <<http://www.volny.cz/boris.letocha/data2.htm>>.

Seznam zkratek

A. S. – akciová společnost

DIM – dlouhodobý investiční majetek

DPH – daň z přidané hodnoty

FO – fyzická osoba

MF – ministerstvo financí

MS – mzdový systém

OKEČ – odvětvová klasifikace ekonomických činností

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

PO – právnická osoba

SP – sociální pojištění

ZD – základ daně

ZP – zdravotní pojištění

ZPOZ – zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele

ZTP/P - občan se zvlášť těžkým zdravotním postižením a potřebou průvodce

Seznam tabulek

Tabulka 1: Měsíční slevy na dani v roce 2007 a 2008

Tabulka 2: Sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele

Tabulka 3: Pojištění na soc. politiku zaměst. a zdrav. poj. v roce 2010

Seznam obrázků

Obrázek 1: Struktura daňové evidence

Seznam grafů

Graf 1: Celkové výdaje OSVČ za rok 2008

Graf 2: Výdaje zahrnované do základu daně v roce 2008

Graf 3: Celkové výdaje OSVČ v roce 2009

Graf 4: Vývoj výdajů nezahrnovaných do základu daně

Graf 5: Výdaje zahrnované do základu daně v roce 2009

Graf 6: Vývoj základu daně

Seznam příloh

Příloha 1: Pracovní smlouva

Příloha 2: Oznámení o zahájení výdělečné činnosti

Příloha 1: Pracovní smlouva

Pracovní smlouva

(vzor)

Zaměstnavatel: ..... (název a sídlo zaměstnavatele, je-li právnickou osobou, nebo jméno a adresa zaměstnavatele, je-li fyzickou osobou, IČ, DIČ)

a

zaměstnanec: ..... (jméno a příjmení zaměstnance, datum narození, rodné číslo, adresa trvalého pobytu)

uzavírají tuto

pracovní smlouvu:

1. Pracovní poměr vzniká dne ..... (jako den nástupu do práce může být uvedeno přesné datum nebo může být určen i jinak, např. splněním podmínky úspěšného ukončení studia, apod.)

2. Druh práce .....

3. Místo výkonu práce ..... (obec a organizační jednotka zaměstnavatele, příp. širší vymezení).

4. Pracovní poměr se sjednává na dobu

a) neurčitou

b) určitou do ..... (konkrétní doba trvání pracovního poměru).

5. Sjednává se zkušební doba, která činí ..... (nejdéle 3 měsíce).

6. Další ujednání:

a) informace o nároku na délku dovolené na zotavenou, popř. uvedení způsobu určování nároku na dovolenou (nebo odkaz na příslušný předpis),

b) údaj o výpovědních dobách (nebo odkaz na příslušný předpis),

c) údaj o mzdě a způsobu odměňování, splatnosti mzdy, termínu výplaty mzdy, místu a způsobu vyplácení mzdy

d) stanovení týdenní pracovní doby a rozvržení pracovní doby (nebo odkaz na příslušný předpis).

7. Před uzavřením pracovní smlouvy zaměstnavatel seznámil zaměstnance s právy a povinnostmi, které pro něho z pracovní smlouvy vyplývají, pracovními a mzdovými podmínkami, za nichž má práci konat. Při nástupu do práce byl zaměstnanec seznámen s pracovním řádem platným u zaměstnavatele a s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jež musí při své práci dodržovat. Zaměstnanec byl také řádně seznámen s kolektivní smlouvou a s vnitřními předpisy.

8. Ode dne vzniku pracovního poměru je zaměstnavatel povinen přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, platit mu za vykonanou práci mzdu, vytvářet podmínky pro úspěšné plnění jeho pracovních úkolů a dodržovat ostatní pracovní podmínky stanovené právními předpisy nebo kolektivní či pracovní smlouvou.

9. Ode dne vzniku pracovního poměru je zaměstnanec povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy ve stanovené pracovní době a dodržovat povinnosti vyplývající pro zaměstnance z pracovního poměru.

10. Sjednaný obsah této pracovní smlouvy lze měnit, dohodne-li se zaměstnavatel a zaměstnanec na jeho změně. Změna musí být provedena písemně. Konat práce jiného druhu nebo v jiném místě, než byly sjednány v pracovní smlouvě, je zaměstnanec povinen jen výjimečně v případech uvedených v ust. § 37 a

§ 38 zákoníku práce.

11. Ostatní práva a povinnosti smluvních stran vyplývající z této pracovní smlouvy se řídí ustanoveními zákoníku práce a dalšími předpisy upravujícími pracovněprávní vztahy.

Tato smlouva je sepsána ve dvou vyhotoveních, z nichž jedno převzal zaměstnavatel a druhé zaměstnanec.

V..... dne .....

.....
podpis zaměstnance

.....
razítko a podpis zaměstnavatele

Příloha 2: Oznámení o zahájení výdělečné činnosti

Vyplní OSSZ (PSSZ):

Přiděleno pořadové číslo – variabilní symbol

Na tento variabilní symbol se uhradí případný doplatek pojistného, a to do osmi dnů po podání přehledu o příjmech a výdajích podle § 15 odst. 1 zák. č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě bezhotovostní úhrady bude pojistné poukazováno na účet OSSZ (PSSZ)

bankovní spojení .....

konstantní symbol .....

Datum .....

.....

podpis a razítko odbor.

prac. OSSZ (PSSZ)

Okresní (Pražská) správa sociálního zabezpečení v

.....

O Z N Á M E N Í

o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti nebo spolupráce při výkonu samostatné výdělečné činnosti (dále jen samostatná výdělečná činnost)

1. Rodné číslo .....Pohlaví* .....

IČO.....

2. Příjmení, jméno, titul ..... stav

.....

Příjmení rodné – dřívější

.....

3. Den, měsíc, rok a místo narození ..... stát. občanství

.....

4. Trvalý pobyt ..... PSČ ..... Pošta

.....

ulice, č. domu, obec, nemá-li poštu

4a. Dlouhodobý pobyt..... PSČ ..... Pošta

.....

ulice, č. domu, obec, nemá-li poštu

4b. Adresa pro doručování ..... PSČ ..... Pošta

.....

4c. Telefon ..... fax ..... e-mail

.....

5. Datum zahájení (opětovného zahájení) činnosti

.....

6. Samostatnou výdělečnou činnost jsem oprávněn/a vykonávat od

.....

7. Druh samostatné výdělečné činnosti

.....

8. Samostatnou výdělečnou činnost vykonávám i na území státu (název státu).....

Na území tohoto státu jsem účasten/účastna sociálního pojištění ano/ne**

9. Pobíraný důchod *** ..... vyplácen od .....

Plátce důchodu .....

U starobního důchodu druh starobního důchodu *** §..... a datum vzniku nároku .....

10. Pojistné budu platit z účtu:

bankovní spojení**** / IBAN.....

var. symbol ..... spec. symbol .....

11. Název a adresa cizozemského nositele pojištění.....

12. Cizozemské číslo pojištění .....

Vyplní pouze ta OSVČ, která chce být považována za OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost

13. Zaměstnání od ..... Adresa zaměstnavatele .....

14. Starobní důchod přiznán od..... nebo výplata částečného / plného ** invalidního důchodu od .....

15. Nárok na rodičovský příspěvek /osobní péče o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I,
nebo osobní péče o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II, III nebo IV**
od.....

16. Výkon vojenské služby v ozbrojených silách ČR, nebo civilní služby od .....

17. Nezaopatřené dítě ve smyslu ust. § 20 odst. 3 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb. od .....

18. Vazba nebo výkon trestu odnětí svobody od .....

Vyplní pouze osoba, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost formou spolupráce

19. Rodné číslo osoby, se kterou je spolupráce vykonávána .....

20. Příjmení, jméno, titul .....

21. Trvalý pobyt

.....
.....

ulice, č. domu, obec, nemá-li poštu

PSC .....

Pošta.....

PROHLAŠUJI, že údaje uvedené v bodech 1 – 21 jsou správné a jsem poučen/a o všech povinnostech s tím, že jsem povinen/na hlásit veškeré změny.

Datum .....

.....

Podpis osoby samostatně

výdělečně činné

*) vyplní cizí státní příslušník, který nemá přidělené rodné číslo

**) nehodící se škrtněte

***) uvádí se starobní, částečný invalidní, plný invalidní. U starobního důchodu nutno označit druh (§§ 29, 30, 31, 74, 76 a 94 zák. č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a datum vzniku nároku na starobní důchod

****) jako bankovní spojení se uvede číslo účtu a identifikační kód banky

Poučení

1) Osoba, která zahájila (opětovně zahájila):

- samostatnou výdělečnou činnost
- spolupráci při výkonu samostatné výdělečné činnosti,

je povinna předložit příslušné okresní (Pražské) správě sociálního zabezpečení toto oznámení, a to nejpozději do osmého dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž nastala tato skutečnost.

2) OSVČ, která zahájí výkon hlavní samostatné výdělečné činnosti je povinna platit zálohy na důchodové pojištění, a to od kalendářního měsíce, ve kterém samostatnou výdělečnou činnost zahájila, popř. je povinna platit pojistné na nemocenské pojištění, pokud se k tomuto pojištění přihlásila. Nemocenské pojištění OSVČ upravuje ust. § 145a a násl. zák. č. 100/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Účast na nemocenském pojištění je dobrovolná a vzniká dnem, od kterého se OSVČ k nemocenskému pojištění přihlásí, nejdříve však dnem, ve kterém je tato přihláška podána. Případná přihláška k nemocenskému pojištění musí být podána podle ust. § 48b odst. 2 zák. č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, na předepsaném tiskopisu (ČSSZ – 89 325 1).

Zálohy na pojistné jsou splatné od prvního dne kalendářního měsíce, na který se platí, do osmého dne následujícího kalendářního měsíce. Zálohy na pojistné se neplatí za kalendářní měsíc, v němž nastane některá ze skutečností uvedených v § 14 odst. 8 zák. č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

3) OSVČ, která zahájí výkon vedlejší samostatné výdělečné činnosti, tj. vyplní některý z bodů 13 až 18 tohoto tiskopisu a rozhodné skutečnosti (viz níže uvedené) doloží, není povinna platit zálohy na důchodové pojištění, pokud se k tomuto pojištění nepřihlásí.

Za OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost se pro účely placení záloh na pojistné považuje OSVČ, která:

- v předchozím kalendářním roce vykonávala zaměstnání a jejíž příjem ze zaměstnání v tomto roce dosáhl alespoň 12 násobku minimální mzdy, platné k 1. lednu tohoto kalendářního roku. Příjmem se rozumí vyměřovací základ pro odvod pojistného zaměstnanců dosažený v předchozím kalendářním roce a dávky nemocenského pojištění, které byly do tohoto roku zúčtovány,
- má v kalendářním roce nárok na výplatu částečného invalidního, plného invalidního důchodu nebo jí byl přiznán starobní důchod,
- má v kalendářním roce nárok na rodičovský příspěvek nebo osobně pečuje o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I, nebo osobně pečuje o osobu, která je

závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost),

- vykonává vojenskou (civilní) službu,
- je nezaopatřeným dítětem ve smyslu ust. § 20 odst. 3 písm. a) zák. č. 155/1995 Sb. (studium),
- je ve vazbě nebo výkonu trestu.

K oznámení OSVČ o výkonu vedlejší samostatné výdělečné činnosti pro účely placení záloh na pojistné se přihlíží od kalendářního měsíce, v němž bylo toto oznámení učiněno a doloženo. Doložení přiznání starobního, částečného invalidního nebo plného invalidního důchodu se nevyžaduje, byl-li tento důchod přiznán Českou správou sociálního zabezpečení. Potvrzení o výši příjmů je zaměstnavatel povinen vydat nejpozději do 8 dnů od obdržení žádosti.

- 4) Pokud OSVČ oznámila a doložila skutečnosti rozhodné pro výkon vedlejší samostatné výdělečné činnosti, je povinna oznámit příslušné okresní (Pražské) správě sociálního zabezpečení den, od kterého již uvedené skutečnosti netrvají.
- 5) Osoba, která předkládá Oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti, je povinna v následujícím kalendářním roce předložit příslušné okresní (Pražské) správě sociálního zabezpečení Přehled o příjmech, výdajích a dalších údajích podle § 15 odst. 1 zák. č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen Přehled). Uvede-li OSVČ do Přehledu, že v kalendářním roce vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, je nutné tento údaj doložit, a to nejpozději v den podání Přehledu, chce-li být pro účely důchodového pojištění považována za OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.
- 6) Informace o výkonu samostatné výdělečné činnosti a účasti na sociálním pojištění na území jiného státu, je rozhodná pro účely důchodového a nemocenského pojištění.
- 7) Body 11 a 12 vyplní pouze ta OSVČ, která byla účastná důchodového pojištění v cizině a samostatná výdělečná činnost je její první výdělečnou činností v ČR, po skončení této účasti.